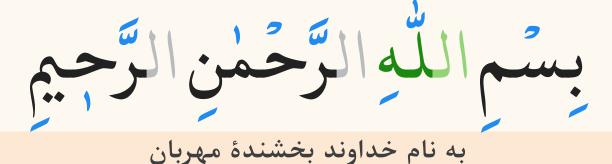

جزء ۷ – صفحه ۱۲۱ تا صفحه ۱۴۱

الجزء السابع - الصفحة ١٢١ إلى الصفحة ١٤١ Juz' (Part) 7 - Page 121 to Page 141

In the name of God, the Mercy-giving, the Merciful!

هر آینه دشمن ترین مردم You will find the most violently hostile people towards

نسبت به مسلمانان، یهود those who believe are the Jews

وَ النَّذِيرِ وَ النَّارِ كُوا دُ

و مشرکان را خواهی یافت، and those who associate [others with God];

و بامحبت تر از همه کس while you will find the most affectionate of them towards

به اهل ایمان آنان را که those who believe, are those

گویند: ما نصرانی هستیم. who say: "We are Christians."

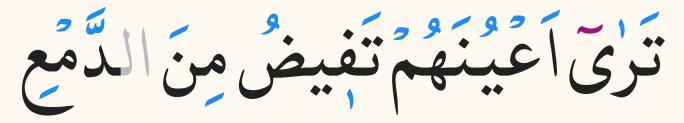
این (دوستی نصاری نسبت به مسلمین) بدین سبب است که برخی از آنها That is because some of them are priests and monks;

دانشمند و پارسا هستند و تکبر و گردنکشی (بر حکم خدا) نمیکنند. (۸۲) \Diamond they do not behave so proudly. (82)

وَ إِذَا سَمِعُوا مَا آنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ

و چون آیاتی را که به رسول فرستاده شده استماع کنند When they listen to what has been sent down to the Messenger,

می بینی اشک از دیدهٔ آنها جاری می شود، you will see their eyes well up with tears

مِمًّا عَرَفُوا مِنَ الْحُقِ يَقُولُونَ رَبُّنا آ

زیرا حقانیت آن را شناختهاند گویند: بارالها، because of the Truth they recognize. They say: "Our Lord,

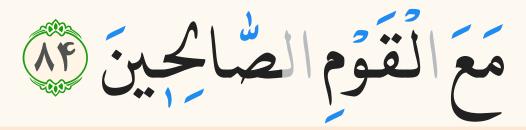
ما ایمان آوردیم، پس نام ما را در زمرهٔ گواهان صدق (او) بنویس. (۸۳) we believe, so enroll us among the witnesses! (83) و (گویند) چرا ما ایمان به خدا Why should we not believe in God

و کتاب حق که ما را آمده است نیاوریم and any Truth that has come to us?

وَ نَطْمَعُ أَنَ يُدُخِلَنَا رَبُّنَا

در صورتی که امید آن داریم که خدا We yearn for our Lord

ما را داخل در زمرهٔ صالحان گرداند؟ (۸۴) to admit us along honorable folk." (84)

فَأَثَابِهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا

پس خدا بر آنچه گفتند پاداش نیکو به آنها داد God will compensate them with gardens

بهشتهایی که از زیر درختانش نهرها جاری است through which rivers flow to live in for ever

که در آن زندگانی جاوید خواهند داشت، because of what they have said.

و این پاداش نیکوکاران است. (۸۵) Such will be reward of those who act kindly, (85)

و آنان که کافر شدند و تکذیب آیات ما نمودند while those who disbelieve and reject Our signs

ایشان اهل جهنّمند. (۸۶) will become the inmates of Hades! (86)

ای اهل ایمان، You who believe,

لا شُحُرِمُوا طَيّباتِ مَا آحَلُ اللّهُ لَكُمُ

حرام نکنید طعامهای پاکیزهای که خدا بر شما حلال نموده، do not forbid any wholesome things which God has permitted you 🕒

وَ لا تعتدوا

و (از حدود و احکام خدا) تجاوز نکنید، nor exceed the limits.

که خدا تجاوزکنندگان را دوست نمی دارد. (۸۷) God does not love the defiant. (87)

وَ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ

هر چیز حلال و پاکیزه که خدا روزی شما کرده Eat any lawful, wholesome thing which God

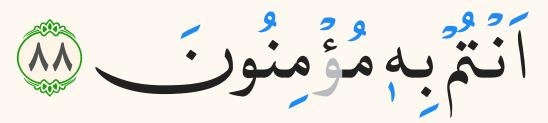

از آن بخورید، has provided you with.

و بپرهیزید از (مخالفت) Heed God in Whom

آن خدایی که به او گرویده اید. (۸۸) you are believers. (88)

لا يُؤاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغُوفِي اَيْمَانِكُمُ

خدا به قُسَمهای لغو بیهوده، شما را مؤاخذه نخواهد کرد، God will not take you to task for what you may rattle off in your oaths,

و لیکن بر (شکستن) آن قَسَمی که but He does take you to task for anything

بِمَا عَقَدُتُمُ الْأَيْمَانَ

از روى عقيدهٔ قلبى ياد كنيد مؤاخذه خواهد نمود. you have sworn to solemnly [and then ignored].

و كفارهٔ آن قُسَم طعام دادن ده فقير است Exoneration for it means feeding ten paupers

مِنْ اوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ اَهْلِيكُمْ

از آن طعام متوسط که بر اهل خود غالباً تهیه میکنید، with the average of what you would feed your own families,

اَوْ كِسُوتُهُمُ اَوْ تَحْرِيرُ رَقْبَةٍ نَ

یا جامه بر آنها پوشانده و یا یک بنده آزاد کنید، or clothing them, or freeing a captive.

و هر کس توانایی آن ندارد Whoever does not find the wherewithal [to do so],

سه روز روزه بدارد. should fast for three days.

ذلك كفارة أيمان كم إذا حَلَفْتُم

این است کفارهٔ (شکستنِ) سوگندهایی که یاد میکنید This is what penance involves in order to free yourselves from any

و باید (حرمت) سوگندهای خود را نگاه دارید. oath you have sworn [loosely]. Keep your word;

كذلك يُبيّن اللّهُ لَكُمْ عاياتِه

خدا بدین گونه روشن، آیات خود را برای شما بیان میکند، thus God explains His signs to you,

شاید که شکر او به جای آرید. (۸۹) so you may act grateful. (89)

ای اهل ایمان، شراب You who believe, liquor

وَ الْمُبْسِرُ وَ الْانْصَابُ وَ الْازْلَامُ

و قمار و بت پرستی و تیرهای گروبندی and gambling, idols and raffles,

رِجُسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ

همهٔ اینها پلید و از عمل شیطان است، are only the filthy work of Satan;

از آن البته دوری کنید تا رستگار شوید. (۹۰) turn aside from it so that you may prosper. (90)

إنَّما يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ

شیطان قصد آن دارد که Satan only wants to stir up

به وسیلهٔ شراب و قمار، enmity and jealousy among you

فِي الْحُمْرِ وَ الْمَيْسِرِ وَ يَصُدُّكُمُ

میان شما عداوت و کینه بر انگیزد by means of liquor and gambling, and to hinder you

و شما را از ذکر خدا و نماز باز دارد، from remembering God and from praying.

فَهُلُ أَنْتُمْ مُنْتُهُونَ ﴿ وَ أَطِيعُوا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

پس شما آیا از آن دست برمی دارید؟ (۹۱) و خدا So will you stop? (91) Obey God

وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ احْذَرُوا *

و رسول خدا را اطاعت کنید و بترسید، and obey the Messenger, and be on your guard.

فَارِثُ تُولِيتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا

که هرگاه روی (از طاعت خدا) بگردانید پس بدانید که بر رسول ما If you should ever turn away, know that

جز آنکه به آشکار حکم خدا را ابلاغ کند تکلیفی نخواهد بود. (۹۲) Our messenger need only state things clearly. (92) ۳.

لَيْسَ عَلَى النَّذِيرِ وَ عَامَنُوا

بر آنان که ایمان آوردند It will not be held against those who believe

و نیکوکار شدند and perform honorable

جُناحُ فِيما طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوَا

باکی نیست در آنچه از مأکولات خوردند، هر گاه تقوا پیشه گرفته deeds for what they may have fed on while they did not do their duty,

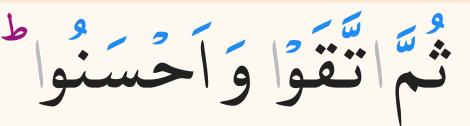

و ایمان آرند و کارهای نیک کنند، since they did believe and performed honorable deeds.

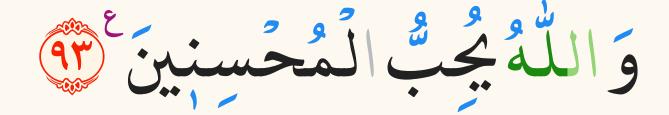
ثُمُّ اتَّقُوا وَ عَامَنُوا

باز پرهیزکار شوند و ایمان آورند، So do your duty and believe —and then again,

باز پرهیزکار و نیکوکار شوند do your duty and act kindly:

و خدا نیکوکاران را دوست می دارد. (۹۳) God loves those who act kindly! (93)

ای اهل ایمان، You who believe,

لَيَبُلُونَكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصِّيْدِ

خدا شما را به چیزی از صید می آزماید God will test you by means of some of the game

که در دسترس شما و تیرهای شما آیند which your hands and spears have caught,

تا بداند که so that God may know

چه کسی از خدا در باطن می ترسد. who fears Him even though [He is] Unseen.

فَمنِ اعْتَدى بَعْدَ ذَلِكَ

پس هر که از این به بعد (از حدود الهی) تجاوز کند Anyone who acts defiant later on,

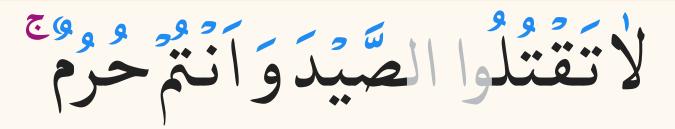

او را عذابی سخت دردناک خواهد بود. (۹۴) will have painful torment. (94)

ای مؤمنان، You who believe, do not kill any game

در حال احرام صید را نکشید while you are forbidden [this while on Pilgrimage].

و هر کس آن را عمداً کشت

Anyone of you who kills some deliberately may make compensation

مثل آن صید را از جنس چهارپایان،

through the same [type of animal] as he has killed, in livestock,

که به مثلیّت آن دو مؤمن عادل حکم کنند، with two fairminded men from among you judging it,

به عنوان هَدْی به کعبه رساند which should be sent as an offering to reach the Ka'ba;

اَوْ كَفَّارَةُ طَعَامُ مُسَاكِينَ اَوْ عَدُلُ

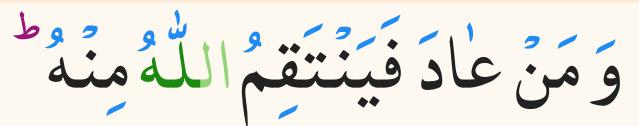
یا چند مسکین را طعام دهد یا معادل آن، or else exoneration may mean feeding paupers or the equivalent

ذُلِكَ صِيامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ امْرِهِ

روزه بدارد، تا بچشد عقوبت مخالفتش را. of that in fasting, so that he may taste the effect of his action.

عَفَا اللَّهُ عَمًّا سَلَفَ

و خدا از گذشته درگذشت، God pardons whatever is a thing of the past.

ولی هر که دیگر بار (به مخالفت) باز گردد خدا از وی انتقام میکشد، God will avenge Himself on anyone who does so over again;

و خدا God is Powerful,

مقتدر و انتقام کشنده است. (۹۵) the Wielder of Retribution. (95)

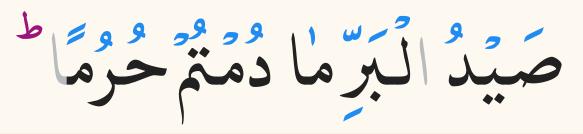

بر شما صید دریا و طعام آن Game from the sea is lawful for you;

حلال گردید تا شما و کاروانان از آن بهره مند شوید، eating it means provision for you as well as for travellers.

ولی صید بیابان Game from land is forbidden you

تا زمانی که مُحرِم هستید بر شما حرام است. so long as you are under taboo [on Pilgrimage].

و بترسید از آن خدایی که Heed God,

به سوی او محشور می شوید. (۹۶) before Whom you will be summoned. (96)

*جَعَلَ اللهُ الْكُونِ الْكُونِ الْكُونِ الْكُونِ الْكُونِ الْكُونِ الْكُونِ الْكُونِ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِم

خدا کعبه را خانهٔ حرام قرار داد God has placed the Ka'ba as the Hallowed House

برای نگهبانی مردم، to be maintained for mankind,

وَ الشَّهُرَ الْحَرّامَ وَ الْهَدِّي وَ الْقَلْائِدَ الْعَالَالِدُ الْعَالَائِدَ الْعَالْائِدَ الْعَالَائِدَ الْعَالَائِدَ الْعَالَائِدَ الْعَلَائِدَ الْعَلَالْعِلْمُ الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدُ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدَى الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدُ الْعَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ الْعَلَائِدَ الْعَلَائِدُ الْعَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ الْعَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ الْعَلَائِدُ الْعَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ الْعَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِعُلُولُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَائِدُ عَلَى الْعَلَائِدُ عَلَيْعِلَائِدُ

و نیز ماه حرام را قرار داد و نیز هَدْی و قلائد (قربانی نشان دار و بینشان) as well as the Hallowed Month and the offerings and garlands;

را قرار داد، تا بدانید که خدا that is so you may know that God knows به هر چه در آسمانها و زمین است آگاه است whatever is in Heaven and whatever is on Earth,

و خدا به همه چیز داناست. (۹۷) and that God is Aware of everything. (97)

إَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ

بدانید که خدا، هم عِقابش بسیار سخت و دشوار است Know that God is Stern in punishment

و هم خدا بسیار بخشنده و مهربان است. (۹۸) and (also) that God is Forgiving, Merciful. (98) ما على الرّسول إلا البلاغ والله

بر پیغمبر جز تبلیغ (احکام الهی) وظیفه ای نیست، و خدا The Messenger has only to proclaim matters; while God knows

هر چه را آشکار داشته و یا پنهان دارید همه را میداند. (۹۹) whatever you show and whatever you hide. (99)

قُلُ لا يَسْتُوى الْحُبِيثُ وَ الطُّيِّبُ

بگو (ای پیغمبر): هرگز مردم پاک و ناپاک یکسان نخواهند بود SAY: "Evil and good are not equal,

هر چند (در جهان) بسیاری پلیدان تو را به شگفت آرد. even though the abundance of evil may fascinate you;

فَاتَقُوا اللَّهُ يَا أُولِى الْأَلْبَابِ

پس ای خردمندان از خدا بترسید، so heed God, you prudent persons,

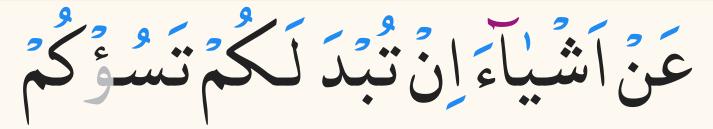

باشد که رستگار شوید. (۱۰۰) so that you may prosper!" (100)

يا آيها النبين عامنوا لاتسعلوا

ای اهل ایمان، هرگز از چیزهایی مپرسید که You who believe, do not ask about such things

اگر فاش گردد شما را زشت و بد می آید و غمناک می کند، as would worry you if they were shown to you.

وَ إِنْ تُسْعَلُوا عَنْهَا

و اگر پرسش آن را به هنگام نزول آیات قرآن واگذارید Yet if you should ask about them

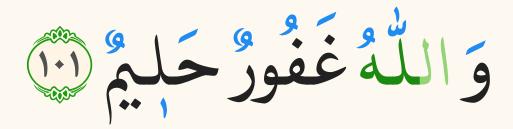

برای شما (هر چه مصلحت است) آشکار می گردد. while the Qur'an is being sent down, they will be explained to you.

عَفَا اللَّهُ عَنْهَا طَ

خدا از عقاب سؤالات بی جای شما درگذشت،

God pardons it,

و خدا بخشنده و بردبار است. (۱۰۱) for God is Forgiving, Lenient. (101)

قَدُ سَالَهَا قَوْمُ مِنْ قَبْلِكُمْ

قومی پیش از شما هم سؤال از آن امور نمودند، A folk before you asked about them;

آن گاه که برایشان بیان شد به آن کافر شدند. (۱۰۲) then became disbelievers because of it. (102)

ماجعل اللهُ مِنْ بَجِيرة ولا سائِبة

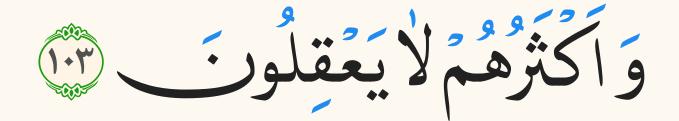
خدا برای بَحیره و سائبه و وصیله و حام (نام شتران و گوسفندانی که God has not set up [specially] any slit-eared camel, nor is any [livestock]

وَ لا وَصِيلَةٍ وَ لا حامٍ وَ لٰكِنَّ الَّذِينَ

مشرکان با شرایط خاصی آزاد میکردند) حکمی مقرّر نفرموده، لیکن to be turned loose [to pasture freely], nor any twin-bearing goat or ewe,

كَفُرُوا يَفْتُرُونَ عَلَى اللهِ الْكَاذِبَ

کافران بر خدا دروغ می بندند، nor any pensioned stallion, but rather those who disbelieve make up

چه آنکه بیشتر آنان عقل را به کار نمی بندند. (۱۰۳) a lie about God. Most of them do not use their reason. (103)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالُوا

و چون به آنها گفته شود: بیایید Whenever they are told:

از حکم کتابی که خدا فرستاده و از دستور رسول او پیروی کنید، "Come to what God has sent down, and to [hear] the Messenger," أ

قالوا حسبنا

گویند: آن دینی که they say: "We are satisfied

پدران خود را بر آن یافتیم ما را کفایت است. with what we found our forefathers doing;"

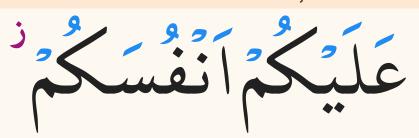
آیا باید از پدران خود هر چند مردمی جاهل بوده و به حق even though their forefathers did not know anything

راه نیافته باشند باز پیروی کنند؟ (۱۰۴) and were not guided! (104)

يا آيها الذير عامنوا

ای اهل ایمان، You who believe,

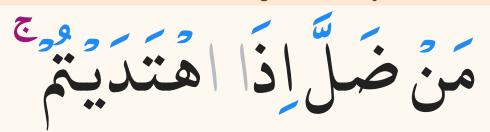

شما (ایمان) خود را محکم نگاه دارید، your souls are in your own care.

که اگر همهٔ عالم گمراه شوند No one who goes astray

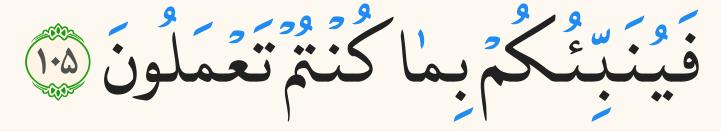

و شما به راه هدایت باشید زیانی از آنها به شما نرسد. will harm you, provided you are guided.

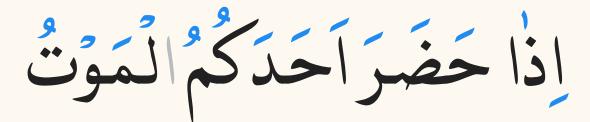

بازگشت همهٔ شما به سوی خداست Toward God will you all return together,

و همهٔ شما را به آنچه کردید آگاه می سازد. (۱۰۵) and He will notify you about whatever you have been doing. (105) 🍐 يا آيها الذين عامنوا شهادة بينكم

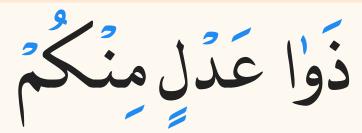
ای اهل ایمان، چون یکی از شما را You who believe, testimony should be taken by you

هنگام مرگ فرا رسید، whenever death appears for one of you;

برای وصیّت خود دو شاهد عادل را گواه گیرید at the time for drawing up any will,

که از خودتان باشند، two of you who are fairminded,

یا دو تن دیگر از غیر خودتان (از غیر مسلمانان) گواه گیرید or two others besides yourselves

اگر در سفر به شما مصیبت مرگ رسد (و شاهد خودی نیابید) if you are travelling around the earth

فَأَصَابَتُكُمْ مُصِيبَةُ الْمُوتِ

آن دو شاهد را نگاه دارید اگر از آنها بدگمانید، and the calamity of death should strike you.

تا بعد از نماز سوگند خورند Detain them both after prayer

که ما برای شهادت خود so they may swear by God if you (all) have any doubts:

هرگز بهایی نمی خواهیم هر چند شهادت بر خویشانمان باشد "We will not sell it for any price, not even to a near relative,

و گواهی خود را که به امر خداست کتمان نخواهیم کرد، nor will we hide God's testimony:

که اگر کتمان شهادت کنیم البته از گنهکاران خواهیم بود. (۱۰۶) otherwise we would be sinners!" (106)

فَإِنْ عُثْرَ عَلَى أَنْهُمَا اسْتَحَقّا آثُمًا

پس اگر بر احوال آن دو شاهد اطلاعی حاصل شد که مرتکب گناهی If it turns out that either of them has been accused of any sin,

شدهاند (و در شهادت خیانت کردهاند) دو شاهد دیگر then let two others than the first two from among

که احق (به ارث یا شهادت) باشند به جای آنها قیام کنند those who deserve to be [executors] stand up in their stead.

و به خدا سوگند یاد کنند که شهادت ما Let them both swear by God: "Our testimony is more valid than اَحَق مِنْ شَهَادَتِهِمًا وَمَا اعْتَدَيْنَا "

راست تر از شهادت آن دو شاهد پیشین است و ما (از حق اصلاً) تجاوز نکردیم، the testimony by either of them; we have never defied [God] for then

که در آن صورت از ستمکاران باشیم. (۱۰۷) we would be wrongdoers!" (107)

این گونه که بیان شد That is more appropriate

نزدیکتر به آن است که شهادت را بر وجه خود ادا کنند، for you in order to secure testimony at its face value,

یا از اینکه or for them to fear you may check back

باز قسم را (اوصیاء بر ورثه) رد کنند بیمناک باشند. by means of [fresh] oaths following their own oaths [now].

وَ اتَّقُوا اللَّهُ وَ اسْمَعُوا طَ

و از خدا بترسید و (سخن حق را) بشنوید، Heed God and listen;

و خدا مردم بدکار را هدایت نخواهد کرد. (۱۰۸) God does not guide immoral folk. (108)

«بوم بجمع الله الرسل

روزی که خدا همهٔ پیغمبران را جمع گرداند Some day God will assemble [His] messengers

و آن گاه گوید: چگونه امت از دعوت شما اجابت کردند؟ and say: "What response have you received?"

قَالُوا لَا عِلْمَ لَنْا آ

گویند: ما نمی دانیم،

They will say: "We possess no knowledge;

تویی که به باطن همه کاملاً دانایی. (۱۰۹) You are the Knower of Unseen things!" (109) إذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمُ اذْكُرْ

(ای پیغمبر، مردم را متذکر گردان) آن گاه که خدا گفت: ای عیسیِ مریم: So God will say: "Jesus, son of Mary,

نِعُمَتِي عَلَيْكُ وَ عَلَى وَالدَّتِلَ عَلَى وَالدَّتِلَ عَلَى وَالدَّتِلَ عَلَى وَالدَّتِلَ عَلَى وَالدَّتِلَ

به خاطر آر نعمتی را که به تو و مادرت عطا کردم remember My favor towards you and towards your mother

آن گاه که تو را به تأیید روح قدسی توانا ساختم when I assisted you with the Holy Spirit.

که در گهواره و بزرگسالی با مردم سخن می گفتی، You spoke to people from the cradle and as an adult

وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَاكْحِكُمَةً

و آن گاه که تو را تعلیم کتاب و حکمت کردم when I taught you the Book and wisdom,

و به تو علم تورات و انجیل آموختم، the Torah and the Gospel.

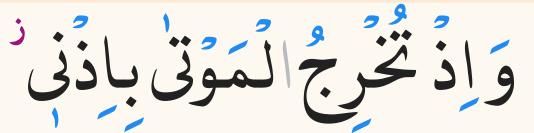

و هنگامی که از گِل، شکل مرغی به امر من ساخته So you created something out of clay looking like a bird with My permission;

باذنی فَتَنْفُخُ فِیها فَتَكُونُ طَیْرًا بِاذْنِی

و در آن می دمیدی تا به امر من مرغی می گردید، you breathed into it, and by My permission it became a bird! وَ تُبْرِئُ الْآكَمُ وَ الْآبُرَصُ بِإِذْنِي الْآبُرَصَ بِإِذْنِي الْآبُرَصَ بِإِذْنِي الْآبُرَصَ بِإِذْنِي الْ

و کور مادرزاد و پیس را به امر من شفا می دادی، You cured anyone born blind, and the leper with My permission.

و آن گاه که مردگان را به امر من (از قبر) بیرون می آوردی، So you brought forth the dead by My permission,

وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ

و آن گاه که (دست ستم) بنی اسرائیل را از سر تو کوتاه کردم and I fended off the Children of Israel from you,

وقتی که تو با معجزات روشن بر (هدایت) آنها آمدی when you brought them explanations,

فَقَالَ الَّذِيرِ : كَفَرُوا مِنْهُمُ

و کافران بنی اسرائیل گفتند که so those among them who disbelieved said:

اینها جز سحری آشکار نیست. (۱۱۰) (110) 'This is sheer magic!'

وَ إِذْ اَوْحَيْثُ إِلَى الْحُوارِبِينَ

و (یاد کن) هنگامی که به حواریین وحی کردیم When I inspired the disciples

که به من و به رسول من ایمان آورید، to believe in Me and in My messenger,

قالوا عامنا

گفتند: ایمان آوردیم، they said: 'We believe,

(خدایا) گواه باش که ما تسلیم امر توایم. (۱۱۱) so take witness that we are Muslims.' (111)

(یاد آر) هنگامی که حواریّین گفتند: ای عیسیِ مریم، When the disciples said: 'Jesus, son of Mary,

آیا خدای تو تواند که can your Lord send

برای ما از آسمان مائدهای فرستد؟ عیسی در جواب گفت: a Table down from Heaven for us?',

اگر ایمان آورده اید از خدا بترسید (و شکّ در قدرت خدا نکنید). (۱۱۲) he said: 'Heed God if you are believers!' (112)

گفتند: می خواهیم هم از آن مائدهٔ آسمانی تناول کنیم They said: 'We want to eat from it,

و هم دلهای ما مطمئن شود and for our hearts to feel at rest,

وَ نَعْلَمُ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا

و هم به راستی عهدهای تو پی بریم and so we know that you have told us the Truth,

و بر آن (به مشاهده) از گواهان باشیم. (۱۱۳) and that we should be witnesses for it.' (113)

قَالَ عِيسَى ابْنُ مُرْيَبُمُ اللَّهُمُ رُبِّنَا

عیسی مریم گفت: بارالها، ای پروردگار ما، Jesus the son of Mary said: 'O God our Lord,

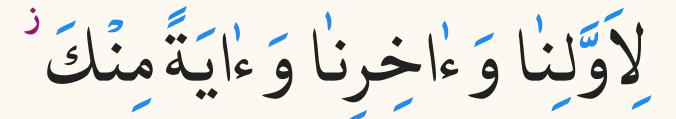

تو بر ما از آسمان مائدهای فرست send us down a Table from Heaven

تَكُونُ لَنَا عِيدًا

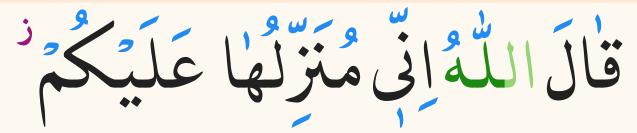
تا (این روز) برای ما و کسانی که پس از ما آیند so it may be a recurring feast for us,

روز عید مبارکی گردد و آیت و حجّتی از جانب تو برای ما باشد، for both the first of us and the last of us, and as a sign from You! 🍐

و ما را روزی ده، که تو بهترین روزی دهندگانی. (۱۱۴) Provide for us, since you are the best Provider.' (114)

خدا گفت: من آن مائده را برای شما می فرستم، God said: 'I shall send it down to you.

ولى هر كه بعد از نزول مائده كافر شود Any of you who disbelieves afterward,

وی را عذابی کنم

I shall punish with such torment

که هیچ یک از جهانیان را چنان عذاب نکنم. (۱۱۵) as I have never punished anyone in the Universe! "' (115)

وَ إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

و (یاد کن) آن گاه که (در قیامت) خدا گوید: ای عیسیِ مریم، When God said: "Jesus, son of Mary,

ءَ أَنْتُ قُلْتُ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي

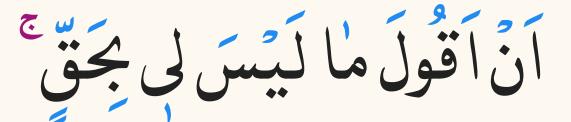
آیا تو مردم را گفتی که من و مادرم را have you told people: 'Take me

دو خدای دیگر سوای خدای عالم اختیار کنید؟ and my mother as two gods instead of God [Alone]?';"

قَالَ سُبَحًانَكَ مَا يَكُونُ لِي

عیسی گوید: خدایا، تو منزهی، he said: "Glory be to You!

هرگز مرا نرسد که چنین سخنی به ناحق گویم، It is not my place to say what I have no right to [say].

إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ وَفَقَدُ عَلِمُتَهُ وَ تَعَلَمُ

چنانچه من این گفته بودمی تو میدانستی، که تو If I had said it, You would have known it already: You know

ما في نَفْسي وَ لِآ اعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ

از سرائر من آگاهی و من از سرّ تو آگاه نیستم، what is on my mind, while I do not know anything that is on Yours. همانا تویی که به همهٔ اسرار غیب جهانیان کاملاً آگاهی. (۱۱۶) You are the Knower of Unseen things. (116)

من به آنها هرگز چیزی نگفتم جز آنچه تو مرا بدان امر کردی، I have never told them anything except what You have ordered me to:

أنِ اعْبُدُوا اللَّهُ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ وَ كُنْتُ

که خدای را پرستید که پروردگار من و شماست، و من بر آن مردم 'Worship God as my Lord and your Lord.' I was

عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ

گواه و ناظر اعمال بودم مادامی که در میان آنها بودم، a witness for them so long as I was among them.

فَلَمَّا تُوفِّيتني

و چون روح مرا گرفتی When You gathered me up,

تو خود نگهبان و ناظر اعمال آنان بودی، You became the Watcher over them;

و تو بر همه چيز عالم گواهی. (۱۱۷) You are a Witness for everything. (117)

اگر آنان را عذاب کنی باز (خدایا) همه بندگان تو هستند، If you should punish them, they are still Your servants;

و اگر از گناه آنها درگذری while if You should forgive them,

باز توانا و درست کرداری. (۱۱۸) surely You are Powerful, Wise." (118)

خدا گوید:

God said:

این روزی است که صادقان از راستی خود بهره مند می شوند، "This is a day when their truthfulness will benefit the truthful:

لَهُمْ جَنَّاتُ نَجُرى مِنْ نَحْتِهَا الْانْهَارُ

برای آنها بهشتهایی است که از زیر درختانش نهرها جاری است they shall have gardens through which rivers flow,

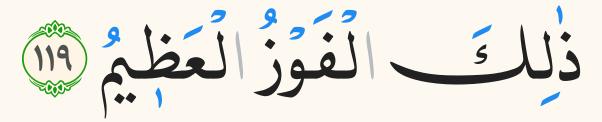

و در آن به نعمت ابدی متنعمند to live in for ever and ever."

رضى الله عنهم ورضوا عنه

خدا از آنها خشنود و آنها از خدا خشنودند. God approves of them, while they are pleased with Him;

این است فیروزی و سعادت بزرگ. (۱۱۹) that will be the supreme Achievement. (119) فرمانروایی آسمانها و زمین و هر چه در آنهاست God holds control over Heaven and Earth, as well as

خدای راست، و او بر هر چیز تواناست. (۱۲۰) whatever lies within them. He is Capable of everything! (120)

سوره ۶ – ۱۶۵ آیه – مکی

Surah 6: (Al-An'am)

In the name of God, the Mercy-giving, the Merciful!

۱۱.

ٱلْحَمَدُ لِلَّهِ الَّذِي

ستایش خدای راست Praise be to God,

که آسمانها و زمین را آفرید

Who created Heaven and Earth

وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ

و تاریکیها و روشنایی را مقرّر داشت (و با آنکه نظم آسمان و زمین and granted darkness and light!

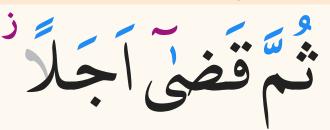

دلیل یکتایی اوست) **باز کافران به پروردگار خود شرک می آورند. (۱**)

Yet those who disbelieve make other things equal to their Lord. (1)

هُوَ النَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينِ

اوست خدایی که شما را از گِلی آفرید، He is the One Who has created you (all) from clay;

پس فرمان اجل و مرگ را بر همه کس معین کرد، then fixed a term.

وَ أَجُلُ مُسَمًّى عِنْدُهُ وَ

و اجلى كه معين و معلوم است به نزد اوست، A deadline has been set by Him,

باز شما شک در آیات او میکنید. (۲) yet you go on doubting! (2)

وَ هُوَ اللَّهُ فِي السَّمْوَاتِ

و اوست خدا در همهٔ آسمانها He is God in (both) Heaven

و در زمین، and Earth.

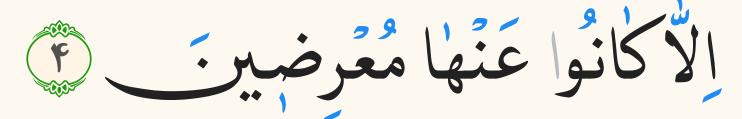
که از نهان و آشکار شما با خبر است He knows your secret and anything you publish;

و بدانچه میکنید آگاه است. (۳) He knows whatever you earn. (3)

وَ مَا تَأْتِيهِمْ مِنْ ءَايَةٍ مِنْ ءَايَاتِ رَبِّهِمْ

و هیچ آیتی از آیات الهی بر اینان نیامد Not one of their Lord's signs ever reaches them

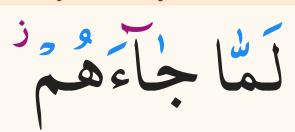

جز آنکه (از روی جهل و عناد) از آن روی گردانیدند. (۴)

except they shun it. (4)

فَقَدُ كَذَبُوا بِالْحَقِ

حق را که بر آنها آمد They have rejected Truth

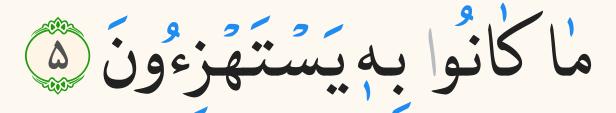

جدّاً تكذيب كردند، whenever it came to them,

فَسُوفَ يَأْتِيهِمُ أَنْبُوا

پس به زودی خبر آنچه yet (more) news will reach them concerning

که آن را به سخریه گرفتند به آنان می رسد. (۵) what they have been making fun of. (5)

المُ يروا كُمُ اهْلُكُنَا مِنْ قَبُلِهِمْ

آیا ندیدند پیش از ایشان چه بسیار گروهی را هلاک نمودیم Have they not seen how many generations

و حال آنکه در زمین به آنها قدرت و تمکّنی داده بودیم We wiped out whom We had established on earth

که شما را نداده ایم؟ و از آسمان بر آنها before them in a way We did not establish you?

باران (رحمت ظاهر و رحمت باطن که کتاب آسمانی است) پیوسته فرستادیم We sent [water down from] the sky upon them in torrents

وَ جَعَلْنَا الْآنْهَارَ تَجْرِى مِنْ تَحْتَهِمْ

و نهرها در زمین جاری ساختیم، and let rivers flow beneath them;

پس چون نافرمانی کردند آنها را هلاک نمودیم and yet We wiped them out because of their offences

وَ أَنْشَأْنًا مِنْ بِعُدِهِمُ

و گروهی دیگر بعد از آنها and raised up other generations

پدید آوردیم. (۶) to succeed them. (6)

وَ لَوۡ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِ قِرْطَاسِ

و اگر ما کتابی بر تو فرستیم در کاغذی

Even though We sent you down something written on a papyrus scroll

فَلَمُسُوهُ بِأَيْدِيهِمُ لَقَالَ النَّذِينَ كَفَرُوا

که آن را به دست خود لمس کنند، باز کافران گویند: so they might touch it with their own hands, those who disbelieve 🍐

این نیست مگر سِحری آشکار. (۷) would still say: "This is just sheer magic!" (7)

وَ قَالُوا لَوُ لَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكُ وَ

و گفتند: چرا (اگر محمد «ص» رسول است) بر او فرشتهای نازل نشد؟

They say: "If an angel were only sent down to him!"

وَ لَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا

و چنانچه فرشتهای بفرستیم

Yet if We were to send an angel down, the matter would be settled;

کار تمام شود و دیگر لحظه ای آنها مهلت نخواهند یافت. (۸) then they would no longer be allowed to wait. (8)

و چنانچه رسول را فرشته ای قرار می دادیم بازهم او را به صورت مردی در می آوردیم و بی شک Even if We made him into an angel, We would have made him a man

سبب می شدیم که همان اشتباهی که برای دیگران پیش می آوردند برای خودشان پیش آید. (۹)

as well, to confuse them just as they confuse themselves. (9)

وَ لَقُدِ اسْتُهُزِئَ بِرُسُلِ مِنْ قَبُلِكَ

(ای پیغمبر) پیش از تو هم امم گذشته Messengers have been scoffed at before you,

پیغمبران خود را سخت استهزاء کردند، till whatever they were ridiculing swept in around

پس آنان را کیفر این عمل دامنگیر شد. (۱۰) those who had been doing the scoffing. (10)

بگو (ای پیغمبر) که در روی زمین بگردید SAY: "Travel around the earth

ثم انظروا كيف كان

آن گاه بنگرید که عاقبت سخت and see what the outcome was

آنها که تکذیب کردند چگونه بود! (۱۱) for those who denied [it all]." (11)

قُلُ لِمَنْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ

(به مشرکان) بگو که آنچه در آسمانها و زمین است ملک کیست؟ (اگر آنها نگویند)
SAY: "Who owns whatever is in Heaven and Earth?"

قُلُ لِلَّهِ كُتُب عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ

تو باز گو همه ملک خداست که بر خویش رحمت و بخشایش را فرض و لازم کرده، SAY: "God does. He has prescribed mercy

البته شما را در روز قیامت for Himself so He may gather you

که بی هیچ شک خواهد آمد جمع می گرداند، in on Resurrection Day, concerning which there is no doubt.

ٱلذين خسروا انفسهم

ولی کسانی که خود را به زیان افکندند Yet those who have lost their souls

ایمان نمی آورند. (۱۲) will never believe. (12)

﴿ وَلَهُ مِا سَكُنَ فِي النَّبْلِ وَ النَّهَارِ ﴾

و هر چه در شب و روز آرامش یافته همه ملک خداست He has anything that rests at night and by daylight.

و او شنوا و داناست. (۱۳) He is the Alert, Aware." (13)

قُلُ أَغَيْرَ اللَّهِ ٱلْخِذْ وَلِيًّا

بگو: آیا غیر خدا را به یاری و دوستی برگزینم؟ SAY: "Shall I adopt someone as a patron besides God,

در صورتی که آفرینندهٔ آسمان و زمین خداست the Deviser of the Heavens and Earth?

و هو يطعم و لا يطعم قل إني أمرت

و او روزی می بخشد و خود از طعام بی نیاز است. بگو: من مأمورم He feeds [everybody], yet is not fed!" SAY: "I have been ordered

که اول شخصی که تسلیم حکم خداست باشم. to be the first who has committed himself to (live at) peace.

و البته از گروهی که Do not be

به خدا شرک آورند نباش. (۱۴) an associator!" (14)

قُلُ إِنِّي آخَافُ إِنْ عَصِيْتُ رَبِّي

بگو: من اگر نافرمانی خدای خود کنم SAY: "I fear the torment of an awful day

از عذاب آن روز بزرگ سخت می ترسم. (۱۵) if I should disobey my Lord." (15)

مَنْ يُصَرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذِ فَقَدُ

هرکس در آن روز از عذاب برهد همانا به رحمت خدا He will show mercy to anyone who is spared

نائل گردیده است، و این فیروزی و سعادتی آشکار است. (۱۶) on that day: that will be the clear Triumph. (16)

وَإِنْ يَمُسَسُكُ اللَّهُ بِضَرِّ

و اگر از خدا به تو ضرری رسد If God should let any harm touch you,

هیچ کس جز خدا نتواند تو را از آن ضرر برهاند، no one would remove it except He Himself;

و اگر از او به تو خیری رسد (هیچ کس تو را از آن منع نتواند کرد) while if He should let some good touch you,

که او بر هر چیز تواناست. (۱۷) well He is Capable of everything. (17)

وَ هُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ

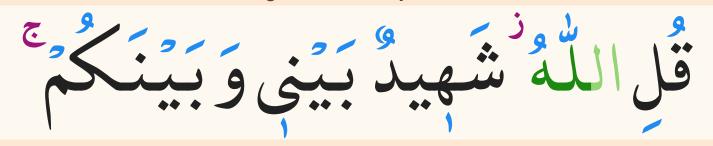
بگو: خداست که کمال اقتدار و توانایی را بر بندگان دارد He is the Irresistible, [High] above His servants.

و اوست که درستکار و آگاه است. (۱۸) He is the Wise, the Informed. (18)

قُلُ أَي شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً

بگو: گواهی کدام چیز بزرگتر است (از گواهی خدا)؟ "SAY: "What thing is most important as evidence?"

بگو: خدا میان من و شما گواه است SAY: "God is a Witness for both me and you.

وَ أُوحِى إِلَى هٰذَا النَّفْرُءَانُ

و وحی شده به من آیات این قرآن تا به آن شما This Reading has been revealed to me

و هر کس را که خبر این قرآن به او رسد بترسانم. so that I may warn you (all) by means of it,

آیا شما به راستی گواهی دهید as well as anyone it may reach.

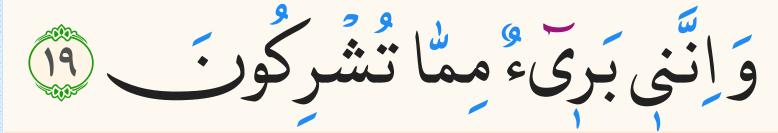

که با خدای یکتا خدایان دیگری وجود دارد؟

Do you testify that there are other gods along with God?"

قُلُ لا أَشْهَدُ قُلُ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ اللَّهِ وَاحِدٌ اللَّهِ وَاحِدٌ اللَّهِ وَاحِدٌ ا

بگو: من گواهی ندهم. بگو: محقّقاً او خدایی یکتاست SAY: "I will not swear so!" SAY: "He is God Alone, while I am

و من بیزارم از آنچه شما شریک خدا قرار می دهید. (۱۹) innocent of whatever you associate [with Him]." (19)

ٱلذين اتبناهم الكتاب يعرفونه

آنان که ما کتاب به آنها فرستادیم، او را (یعنی محّمد «ص» را) Those whom We have given the Book know Him just as

به مانند فرزندان خود می شناسند. they recognize their own sons;

الذين خسروا انفسهم

آنان که خود را به زیان انداختند [yet] those who have lost their souls

(به او) ایمان نمی آورند. (۲۰) will never believe. (20)

وَ مَنْ أَظُلُّمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ

و کیست ستمکارتر از آن کس که بر خدا Who is worse off than someone who invents a lie

دروغ بست یا آیات او را تکذیب کرد؟ about God or has rejected His signs?

هرگز ستمکاران را رستگاری نخواهد بود. (۲۱) Wrongdoers will never prosper. (21)

و (یاد کن) روزی که همهٔ آنها را جمع آوریم Some day We will summon them all together,

ثُمّ نَقُولُ لِلَّذِيرِ وَ الشَّرَكُوا اَيْنَ

پس به آنها که شرک آوردند گوییم: به کجا شدند then tell those who have associated [others with Us]: "Where are

آنها که به گمان شما شریک خدا بودند؟ (۲۲) your associates which you have been claiming [to have]?" (22)

6

ثُمَّ لَمْ تَكُرِ أَنْ قَالُوا فِتُنَتَّهُمُ إِلَّا أَنْ قَالُوا فَاللَّوا فَالْوا

آنگاه پس از آن همه فریفتگی به بتان، در پیشگاه حق عذری نیابند جز آنکه (ازبتان Then there will be no test for them unless they say:

بیزاری جسته و) گویند: سوگند به خدا، پروردگارمان، که هرگزشرک نیاوردیم. (۲۳) "By God our Lord, we have not been associators!" (23) بنگر که چگونه بر خود دروغ بستند و آنچه به دروغ به خدا بسته See how they lie even about themselves!

و شریک قرار می دادند همه از دست آنها رفت و محو و نابود شد. (۲۴) Whatever they have invented has misled them. (24)

وَ مِنْهُمْ مَنْ يُسْتَمِعُ الْبُكُ وَ

و بعضی از آنان به سخن تو گوش فرا دارند، Some of them listen to you even though

ولی ما پرده بر دلهاشان نهاده ایم We have placed wrappings over their hearts

ان يفقهوه و في عاذانهم وقرا

که فهم آن نتوانند کرد و در گوشهای آنها سنگینی نهادهایم، and dullness in their ears lest they should understand it.

وَإِنْ يَرُوا كُلُّ ءَايَةٍ لَا يُؤُمنُوا بِهَا وَإِنْ يَرُوا كُلُّ ءَايَةٍ لَا يُؤُمنُوا بِهَا

و اگر همهٔ آیات الهی را مشاهده کنند باز بدان ایمان نمی آورند Even if they saw every sign, they still would not believe in them; 🕒

حَتّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ

تا آنجا که چون نزد تو آیند در مقام مجادله بر آمده، so whenever they come to you, they argue with you.

آن کافران گویند:

Those who disbelieve say:

این آیات چیزی جز افسانه های پیشینیان نیست. (۲۵) "These are only legends by primitive people." (25)

وَ هُمْ يَنْهُونَ عَنْهُ وَ يَنْغُونَ عَنْهُ

همین کسانند که هم مردم را از (فیض) آن منع میکنند They try to refute it and remain aloof from it;

وَإِنْ يُهَلِكُونَ إِلاَّ انْفُسَهُمْ

و هم خود را محروم می دارند و غافل از آنند که yet they only destroy their own souls

تنها خود را به هلاکت می افکنند. (۲۶) while they do not even notice it! (26)

وَ لَوْ تَرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ

و اگر ببینی حال آنها را هنگامی که بر آتش دوزخشان بازدارند که در آن If you could see when they are set before the Fire

حال (با نهایت حسرت) گویند: ای کاش ما را به دنیا باز می گردانیدند and say: "Alas, if we might only be sent back

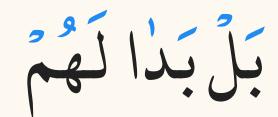
وَ لَا نُكذِّب بِعَايَاتِ رَبِّنَا

تا دیگر آیات خدا را تکذیب نکرده and had not rejected our Lord's signs,

و ایمان می آوردیم! (۲۷) and we had been believers!" (27)

بلکه (وبال) آنچه

Rather what they had been hiding

پیش از این پنهان میداشتند بر آنها آشکار شده previously has appeared to them;

وَ لَوَ رُدُوا لَعَادُوا لِمَا نَهُوا عَنْهُ

و اگر بار دیگر هم (به دنیا) برگردند باز همان اعمال زشتی را که از آن نهی شدند even though they were sent back, they would still return to what

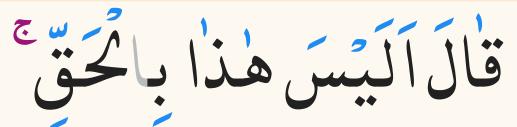
اعاده خواهند کرد، و آنان دروغ می گویند. (۲۸) they have been forbidden. They are such liars! (28) و کافران گفتند: جز همین زندگی دنیایی ما، دیگر زندگی دیگری نخواهد بود They say: "Only our worldly life exists;

و ما هرگز (بعد از مرگ) زنده نخواهیم شد. (۲۹) we will not be raised up again." (29)

و كُوتْرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى رَبِّهِمْ

و اگر سختی حال آنها را آن گاه که در پیشگاه (عدل) خدا بازداشته شوند If you could only see as they are made to stand before their Lord!

مشاهده کنی! که خدا به آنها خطاب کند: آیا این (عذاب قیامت) حق نبود؟

He will say: "Isn't this real?"

قَالُوا بَلَى وَ رَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ

جواب دهند: چرا، سوگند به ذات پروردگارمان (که حق بود) پس خدا گوید They will say: "Of course, by our Lord!" He will say: "Taste torment,

که اینک عذاب را به کیفر کفرتان بچشید. (۳۰) since you have been disbelieving!" (30) قَدُ خُسِرَ النَّذِينَ كُذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ "ذُا

آنان که لقاء خدا را تکذیب کردند البته زیانکار شدند، Those who deny [they will have] any meeting with God have already

تا آن گاه که ساعت قیامت ناگهان آنها را فرا رسد lost out, so that when the Hour comes suddenly upon them,

قالوا يا حَسَرَتنا

گویند: دریغا که they will say: "Have pity on us

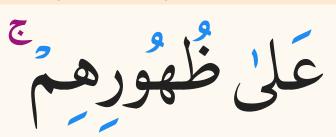

در این باره کوتاهی کردیم! "for how we neglected it!"

وَ هُمْ يَحُمِلُونَ اَوْزَارَهُمْ

پس بار گناهان خویش را They will carry their burdens

بر پشت گیرند. on their own backs.

زنهار که بد بار گرانی به دوش می گیرند. (۳۱) Is not whatever they bear something evil?" (31)

و زندگی دنیا جز بازی و هوسرانی هیچ نیست What does worldly life mean except some sport and amusement? 🛆

و للدّارُ الْأَخِرَةُ خَيْرُ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ الْأَخِرَةُ خَيْرُ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ الْأَخِرَةُ خَيْرُ لِلَّذِينَ يَتَقُونَ الْأَخِرَةُ خَيْرُ لِللَّذِينَ يَتَقُونَ الْأَخْرِقُ فَيَالِمُ لِللَّهُ مِنْ اللَّهُ عِنْ خَيْرُ لِللَّهُ عِنْ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْكُ عِنْ اللَّهُ عَلَيْكُ عِنْ اللَّهُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ اللَّهُ عَلَيْكُ عِنْ اللَّهُ عَلَيْكُ عِنْ اللَّهُ عَلَيْكُ عِنْ اللَّهُ عَلَيْكُ عِنْ اللَّهُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْ اللَّهُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ اللَّهُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلْقُونَ عَلَيْكُ عَلَّا عَلَيْكُ عَلَ

و همانا سرای دیگر برای اهل تقوا نیکوتر است، The future Home is better for those who do their duty.

آیا تعقل نمی کنید؟ (۳۲) Will you (all) not use your reason? (32)

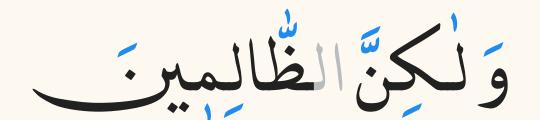

قَدُ نَعُلُمُ إِنَّهُ ولَيْحُزُنُكُ الَّذِي

ما به تحقیق می دانیم که کافران در تکذیب تو سخنانی می گویند که تو را We well know how anything they say

افسرده و غمگین می سازد. (دل شاد دار) که آن ستمکاران saddens you. Yet they are not rejecting merely you,

نه تو را تکذیب میکنند but wrongdoers

بلکه آیات خدا را انکار میکنند. (۳۳) even repudiate God's signs. (33)

وَ لَقَدُ كُذِّبَتُ رُسُلٌ مِنْ قَبُلِكَ

و همانا پیغمبران پیش از تو را هم تکذیب کردند Messengers before you have been rejected,

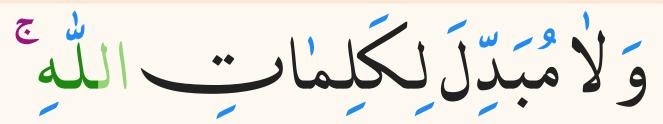

و آنها بر همهٔ تکذیبها و اذیتهای منکران yet they held firm on being rejected

وَ أُودُوا حَتَّى آتُهُمْ نَصُرُنًا وَ أُودُوا حَتَّى آتُهُمْ نَصُرُنًا

صبر و تحمل کردند تا آن گاه که یاری ما شامل حال آنها شد. and abused, until Our support came to them.

و (دل قوی دار که) هیچ کس کلمات خدا را تغییر نتواند داد There is no way to change God's words!

وَ لَقَدُ جَاءَكَ

و تحقیقاً اخبار پیغمبران پیش News from (other) emissaries

به تو رسیده است. (۳۴) has already come to you. (34)

وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اِعْرَاضُهُمْ

و چنانچه انکار و اعتراض آنها If their reluctance bears so heavily upon you,

تو را سخت و گران می آید then how would it be

أَنْ تَبْتَغِي نَفَقًا فِي الْأَرْضِ

اگر توانی نقبی در زمین بساز if you managed to bore a tunnel through the earth

یا نردبانی بر آسمان برافراز تا آیتی بر آنها آوری! or to climb a ladder up to Heaven, and brought a sign to them? وَ لُوَ شَاءَ اللَّهُ كِمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى

و اگر خدا می خواست همه را مجتمع بر هدایت می کرد If God so wished, He would gather them together for guidance;

پس تو البته از جاهلان مباش. (۳۵) so do not act so ignorant as well. (35)

- تنها زنده دلان عالم که گوش شنوا دارند Only those who listen

اجابت میکنند، will respond,

وَ الْمُونَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ

و مردگان را خدا برمیانگیزد، plus the dead whom God will raise;

آن گاه خلایق به سوی حق بازگردانده می شوند. (۳۶) then unto Him will they return. (36)

وَ قَالُوا لَوَ لَا نُزِلَ عَلَيْهِ

و کافران گفتند: چرا بر او معجزه ای They say: "If a sign were only sent down

از خدا فرو نیامد؟ "!to him by his Lord

بگو: خدا بر اینکه آیتی فرستد قادر است، SAY: "God is Able to send down a sign,

و لیکن بیشتر آنان نمی دانند. (۳۷) even though most of them will not know it." (37) - و هر جنبندهای در زمین و هر پرندهای در هوا که به دو بال There is no animal [walking] on earth nor any bird flying on

پرواز میکند همگی طایفه هایی مانند شما (نوع بشر) هستند. its wings unless they exist as communities like yourselves.

ما فرطنا في الكتاب من شيء

ما در کتاب (آفرینش، بیان) هیچ چیز را فرو گذار نکردیم، We have not neglected anything in the Book;

آن گاه همه به سوی پروردگار خود محشور می شوند. (۳۸) then to their Lord will they be summoned. (38)

وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِعَايَاتِنَا

- و آنان که تکذیب آیات ما کردند Those who reject Our signs are

کر و گنگ در ظلمات (جهل) به سر برند. deaf and dumb, [groping along] in darkness.

من يشا الله يضلله ومن يشا

مشیّت الہی هر کس را خواهد گمراه سازد God lets anyone He wishes go astray, while He sets anyone

و هر که را خواهد به راه راست هدایت کند. (۳۹) He wishes upon a Straight Road.

قُلُ ارَءَيْتُكُمُ إِنَ اتلكُمْ عَذَابُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

- بگو: اگر راست می گویید، مرا گویید که اگر عذاب خدا، (39) SAY:"Have you considered whether, once God's torment

یا ساعت مرگ بر شما فرا رسد comes to you (all) or the Hour comes to you,

اَ غَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ

آیا (در آن ساعت سخت) you will appeal to someone instead of God

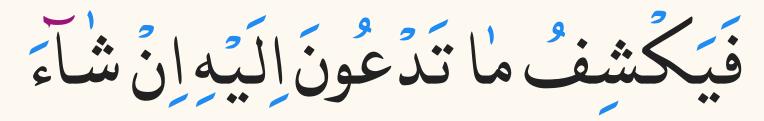

غير خدا را مى خوانيد؟! (۴۰) if you are so truthful? (40)

ان هنگام تنها خدا را می خوانید – بلکه در آن هنگام تنها خدا و Rather it is to Him you will appeal and if He wishes,

تا اگر مشیّت او قرار گرفت شما را از سختی برهاند، He will remove whatever you have appealed to Him about,

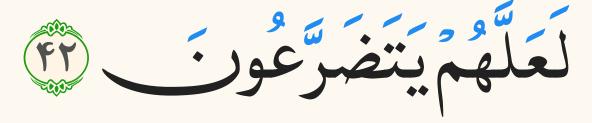
و آنچه را که با خدا شریک قرار می دهید به کلی فراموش میکنید. (۴۱) and you will forget what you have associated [with Him]. (41)

- و همانا ما پیغمبرانی به سوی امتان پیش از تو فرستادیم، We sent [word] to nations before you and seized them

فَأَخَذُنَاهُمُ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ

پس (چون اطاعت نکردند) به بلاها و مصیبتها گرفتارشان ساختیم، with suffering and hardship so that

شاید به درگاه خدا گریه و زاری کنند. (۴۲) they might act submissively. (42)

فَلُولًا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا

- پس چرا وقتی که بلای ما به آنها رسید تضرّع و زاری نکردند (تا نجات یابند)؟ Why then did they not act submissive when Our violence came to them,

ولی (بدین سبب که نکردند) دلهاشان را قساوت فرا گرفت but instead their hearts were hardened

وَ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ

و شیطان کردار زشت آنان را and Satan made whatever they

در نظرشان زیبا نمود. (۴۳) were doing seem attractive to them? (43)

فَلَمًّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ

- پس چون آنچه به آنها تذکر داده شد همه را فراموش کردند So once they forgot what they had been reminded of,

ما هم ابواب هر چیز را به روی آنها گشودیم We opened up the doors to everything for them

حَتّى إذا فرحُوا بِما أُوتُوا اَخَذْناهُمُ

تا چون به نعمتی که به آنها داده شد شادمان و مغرور شدند ناگاه آنها را until just when they were happiest with what they had been given,

(به کیفر اعمالشان) گرفتار کردیم و آن هنگام (خوار و) ناامید گردیدند. (۴۴)

We caught them suddenly and there they were confounded! (44)

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقُومِ النَّذِينَ ظَلَمُوا *

– پس ریشهٔ گروه ظالمان کنده شد،

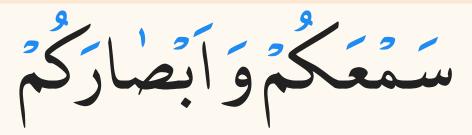
The last remnant of the folk who had been doing wrong was cut off.

و ستایش خدای را که پروردگار جهانیان است. (۴۵) Praise be to God, Lord of the Universe! (45)

قُلُ ارَء يُمْ إِن اَخَذَ اللَّهُ

اگو: مرا گویید، اگر خدا – بگو: مرا گویید، اگر خدا SAY: "Have you (all) considered whether,

گوش و چشمهای شما را گرفت if God should snatch away your hearing

وَ خَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ مَنَ اللهُ

و مُهر بر دل شما نهاد (تا کور و کر و جاهل شدید) کدام خدایی غیر از خدا هست and your eyesight, and sealed off your hearts, who is the god besides

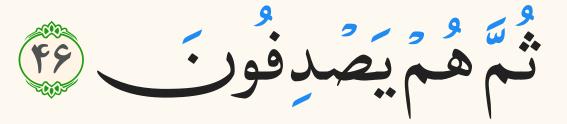

که این نعمتها را به شما باز دهد؟! god [Himself] who can give them back to you?"

أنظر كيف نصرف الأيات

بنگر که ما چگونه آیات را به انواع گوناگون بیان میکنیم Watch how We deal out signs,

باز آنها اعراض میکنند! (۴۶) yet they still keep aloof! (46)

قُلُ ارَءَيْتَكُمْ إِنْ اتَّلَكُمْ عَذَابُ اللَّهِ

- بگو: چه خواهید کرد اگر عذاب خدا شما را به ناگاه، SAY: "Have you yourselves considered whether,

پنهان یا آشکار در رسد، if God's torment should come to you suddenly or openly,

آیا کسی any except wrong-doing folk

به جز گروه ستمکار هلاک خواهد شد؟ (۴۷) would be wiped out?" (47)

وَ مَا نُرُسِلُ الْمُرْسَلِينَ

و ما پیغمبران را جز برای آنکه We do not send any emissaries

مژده دهند و بترسانند نفرستادیم، except as newsbearers and warners.

فَمَنْ عَامَنَ وَ اصلَحَ فَلا خُوفُ

پس هر کس ایمان آورد و کار شایسته کرد هرگز بر آنان Anyone who believes and reforms should have no fear

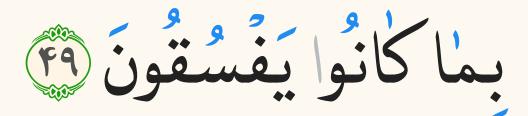

بیمی نیست و ابداً اندوهگین نخواهند بود. (۴۸) nor will they be saddened, (48)

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِعَايَاتِنَا يَمُسُّهُمُ الْعَذَابُ

و هر که آیات ما را تکذیب کرد به آنان while punishment will alight on those who reject Our signs

در اثر فسق و زشتکاری عذاب خواهد رسید. (۴۹) because of how immoral they have been. (49) قُلُ لا أقولُ لَكُمْ عِنْدى خَزَائِنُ اللَّهِ

- بگو: من شما را نمی گویم که گنجهای خدا نزد من است SAY: "I do not say God's treasures lie with me

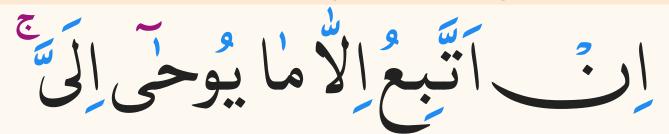

و نه آنکه از غیب (الهی) آگاهم nor do I know the Unseen,

وَ لا اقول لكم إني مَلكُ

و نمی گویم که من فرشته ام، nor do I even tell you I am an angel.

من پیروی نمی کنم جز آنچه را که به من وحی می رسد. I merely follow what has been inspired in me."

قُلُ هَلُ يَسْتُوى الْأَعْمٰى وَ الْبَصِيرُ

بگو: آیا کور و بینا برابرند؟ SAY: "Are the blind and the sighted man equal?

آیا فکر و اندیشه نمی کنید؟ (۵۰) Will you not think such matters over?" (50)

وَ أَنُذِرُ بِهِ النَّذِينَ يَخَافُونَ

و آنان را که از احضار در پیشگاه عدل خدا ترسانند Warn those who fear that they will be summoned

به آیات قرآن متنبّه ساز و بترسان to their Lord concerning it:

لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيَّ

که جز خدا آنها را یاور they will have no patron nor any intercessor

و شفیعی نیست، باشد که پرهیزکار شوند. (۵۱) besides Him —so that they may do their duty. (51)

وَ لَا تَطُرُدِ النَّذِينَ يَدُعُونَ رَبُّهُمْ

و آنان را که صبح و شام خدا را می خوانند Do not drive away those who appeal to their Lord,

بِالْغَدُوةِ وَ الْعَشِي يُرِيدُونَ وَجُهَهُ وَ

و قصدشان فقط خداست از خود مران، wanting His presence in the early morning and the evening. ۲۱.

ما عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ

که نه چیزی از حساب آنها بر تو You have nothing to do with their reckoning,

وَ مَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ

و نه چیزی از حساب تو بر آنهاست، while they have nothing to do with your reckoning.

پس اگر آن خداپرستان را Should you drive them off,

از خود برانی از ستمکاران خواهی بود. (۵۲) you would be a wrongdoer. (52)

و همچنین ما برخی را به برخی دیگر بیازمودیم Even so do We try some of them by means of others,

تا آنکه به (طعن) گویند: آیا بر این فقیران، خدا در میان ما so they may say: "Are those the ones among us towards whom

(به نعمت اسلام) منّت نهاد؟!
God has been gracious?

آیا خدا (از این منکران) به احوال سپاسگزاران (فقرا) داناتر نیست؟! (۵۳) Is God not quite Aware as to who are grateful?" (53)

وَ إِذَا جَاءَكَ النَّذِينَ يُؤُمِنُونَ بِعَايَاتِنَا

هرگاه آنان که به آیات ما میگروند نزد تو آیند Whenever those who believe in Our signs come to you,

بگو: سلام بر شما باد،

SAY: "Peace be upon you!"

كَتُبَرَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ ذَا

خدا بر خود رحمت و مهربانی را فرض نمود، Your Lord has prescribed mercy for Himself

که هر کس از شما کار زشتی به نادانی کرد so He will be Forgiving, Merciful to any of you

ثُمّ تَابَ مِنْ بَعُدِهٖ وَ أَصُلُحَ

و بعد از آن توبه کند و اصلاح نماید who commits evil out of ignorance,

البته خدا بخشنده و مهربان است. (۵۴) then repents later on and reforms. (54)

و كذلك نفصل الأيات

و همچنین ما آیات را مفصل بیان کنیم (تا حق روشن شود)
Thus We spell out signs

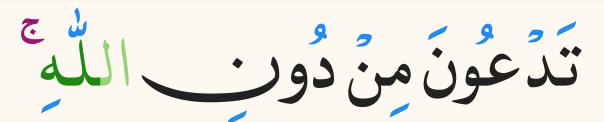

و تا راه گنهکاران معین و آشکار شود. (۵۵) so the criminals' way may be evident. (55)

قُلُ إِنَّى نُهِيتُ أَنُ أَعُبُدُ الَّذِينَ

بگو که مرا از پرستش آن خدایان باطل SAY: "I am forbidden to serve those whom

که شما می پرستید منع فرموده اند. ".you appeal to instead of to God

قُلُ لا آتَبِعُ اهُواءً كُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا

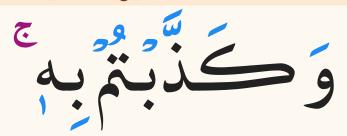
بگو: من پیروی هوسهای شما نکنم تا مبادا گمراه شده SAY: "I do not follow your whims: in that case I would go astray

و راه هدایت نیابم. (۵۶) and not be guided." (56)

بگو: من هر چه می گویم با برهانی از سوی پروردگارم است SAY: "I am [looking] for evidence from my Lord

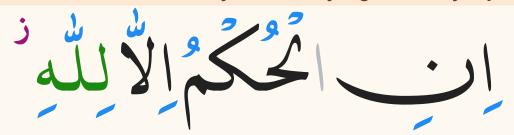

و شما تكذيب آن مىكنيد. while you have rejected it.

ما عِنْدى ما تَسْتَعُجِلُونَ بِهُ

عذابی که شما بدان تعجیل میکنید امر آن به دست من نیست، I do not have what you are trying to hurry up;

فرمان جز خدا را نخواهد بود، discretion lies only with God.

رو و اکری د

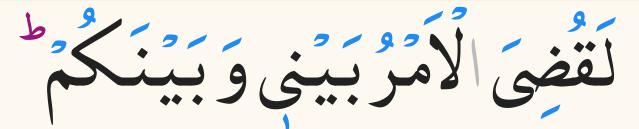
که به حق دستور میدهد He relates the Truth

و او بهترین حکم فرمایان است. (۵۷) and is the best Decider." (57)

بگو: اگر به دست من بود عذابی که به تعجیل می طلبید SAY: "If I had what you seek to hurry up,

کار میان من و شما خاتمه مییافت، the matter would have been settled between me and you.

و خدا به احوال ظالمان داناتر است. (۵۸) God is quite Aware as to who are wrongdoers." (58)

و کلیدهای خزائن غیب نزد اوست، He holds the keys to the Unseen;

لا يعلمها الأهو

کسی جز او بر آن آگاه نیست only He knows them!

و نیز آنچه در خشکی و دریاست همه را می داند He knows whatever exists on land and at sea;

وَ مَا تُسَقُّطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعُلُّمُهَا وَمَا تُسَقُّطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعُلَّمُهَا

و هیچ برگی از درخت نمی افتد مگر آنکه او آگاه است no leaf drops down unless He knows it,

و نه هیچ دانهای در زیر تاریکیهای زمین nor any seed [lies] in the darkness of the earth,

وَ لا رَطْبِ وَ لا يَابِسِ

و نه هیچ تر و خشکی، nor any tender [shoot] nor any withered [stalk]

جز آنکه در کتابی مبین مسطور است. (۵۹) unless it is [written down] in a clear Book. (59)

وَ هُوَ النَّذِي يَتُوفَ كُمْ بِالنَّيْلِ

و اوست خدایی که چون شب (به خواب میروید) جان شما را برمی گیرد He is the One Who gathers you (all) in at night.

(و نزد خود می برد) و کردار شما را در روز می داند، He knows what you have accomplished by day;

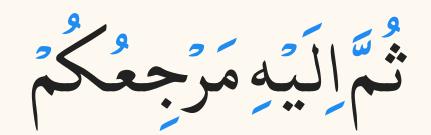

و پس از آن (خواب) شما را بر می انگیزد then He revives you in it

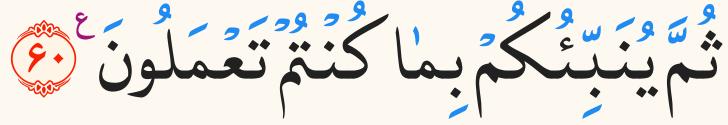

تا اجلی که در قضا و قدر او معین است به پایان رسد، so a stated period may be fulfilled.

سپس (هنگام مرگ) به سوی او باز می گردید Then your return will be unto Him,

آن گاه به نتیجهٔ آنچه کردهاید شما را آگاه گرداند. (۶۰) when He will notify you about whatever you have been doing. (60) 🖒

وَ هُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ

و اوست خدایی که قهر و اقتدارش ما فوق بندگان است He is the Irresistible, [reigns Supreme] Above His servants!

و فرشتگانی را به نگهبانی بر شما می فرستد، He sends guardians [to watch] over you

حتى إذا جاء آحدكم المؤت توفته

تا آن گاه که هنگام مرگ یکی از شما فرا رسد رسولان ما او را می میرانند so that whenever death comes for one of you, Our messengers

و در قبض روح شما هیچ کوتاهی نخواهند کرد. (۶۱) will gather him in. They will not neglect [their duty]; (61) ثم ردوا إلى الله مؤلهم الحق الأ

سپس به سوی خدای عالم که به حقیقت مولای بندگان است بازگردانده می شوند. then they will be sent back to God, their true Patron. Surely

آگاه باشید حکم (خلق) با خداست و او زودترین حسابرسان است. (۶۲) discretion belongs to Him! He is the Swiftest Reckoner. (62) قُلُ مَنْ يُنجِبِكُمْ مِنْ ظَلْمَاتِ الْبَرِّ

بگو: آن کیست که شما را از تاریکیهای بیابان و دریا نجات می دهد SAY: "Who saves you from darkness on land

وَ الْبَحْرِ تَدْعُونَهُ وَ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً

گاهی که او را به تضرع و زاری و از باطن قلب می خوانید and at sea?" You appeal to Him beseeching and in secret:

که اگر ما را از این مهلکه نجات داد "If He will rescue us from this,

پیوسته شکرگزار او خواهیم بود؟ (۶۳) we'll be so grateful!" (63)

قُلِ اللّٰهُ يُنجِبُكُمُ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ

بگو: خداست که شما را از آن تاریکیها نجات می دهد و از هر اندوهی SAY: "God will rescue you from it, and from all anxiety.

میرهاند، باز هم به او شرک میآورید. (۶۴) **Yet you still associate** [others with Him]! (64)

قُلُ هُوَ النَّادِرُ عَلَى آنَ يَبْعَثَ

بگو: او تواناست که بر شما عذابی SAY: "He is Able to send

از آسمان یا زمین فرستد torment down upon you

او مِنْ تَحُتِ ارْجُلِكُمُ او يَلْبِسَكُمُ

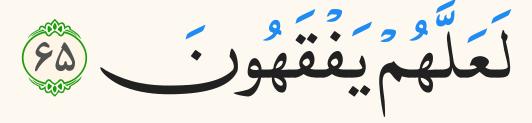
یا شما را به اختلاف کلمه و پراکندگی درافکند or from underneath your feet, or to confuse you with factions

شِيعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسُ بَعْضِ

و بعضی را به عذاب بعضی گرفتار کند، and make some of you experience the violence of others."

وأنظر كيف نصرف الأيات

بنگر چگونه ما آیات خود را به طرق مختلف بیان میکنیم، Watch how We handle signs

شاید مردم چیزی بفهمند. (۶۵) so that they may understand. (65)

وَكَذَبَ بِهِ قَوْمُلِكَ وَهُوَ الْحُقَ

و قوم تو آن را تكذیب كردند در صورتی كه حق محض همان بود. Even so your folk reject it although it is the Truth.

بگو: من نگهبان شما نیستم. (۶۶)

SAY: "I am no administrator set up over you. (66)

لكل نبا مستقر

برای هر خبری وقت معینی است Every piece of news has some purpose,

و به زودی آگاه می شوید. (۶۷) as you shall realize." (67)

وَ إِذَا رَايَتُ النَّذِينَ

و چون گروهی را دیدی که برای خرده گیری Whenever you see those

و طعن زدن در آیات ما گفتگو میکنند who speculate about Our signs,

از آنان دوری گزین avoid them

تا در سخنی دیگر وارد شوند، till they speculate about some other topic of conversation.

وَ إِمَّا يُنْسِينُكُ الشَّيْطَانُ فَلا تَقْعُدُ

و چنانچه شیطان البته فراموشت ساخت بعد از آنکه متذکّر (کلام خدا) Even if Satan should cause you to forget [to do so], still do not sit

شدی دیگر با گروه ستمکاران مجالست مکن. (۶۸) around with such wrongful folk once you remember. (68)

وَ مَا عَلَى النَّذِينَ يَتَّقُونَ

بر کسانی که پرهیزکارند Those who do their duty are not accountable

عقوبت حساب بدكاران نخواهد بود، for them in any way except to remind [them],

وَ لٰكِنَ ذِكُرٰى

لیکن بر آنهاست که (بدان را پند داده و) متذکر سازند، so that they [in turn]

شاید پرهیز کنند. (۶۹) may do their duty. (69)

وَ ذَرِ النَّذِينَ انْخَذُوا دِينَهُمُ لَعِبًا

و آنان را که دین خود را بازیچه و سرگرمی گرفتند Stay away from those who take their religion as a sport

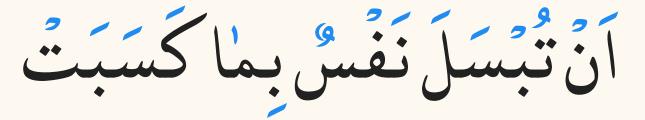

و زندگانی دنیا آنها را فریب داد به حال خود واگذار، and amusement. Worldly life has lured them on.

همین قدر (آنها را) به این قرآن تذکر ده، Remind [them] of it lest

تا مبادا کسی به عمل خود عاقبت گرفتار شود any soul become reckless because of what he has earned;

و او را جز خدا دادرس he will have no patron nor any other intercessor

و شفیعی نباشد، besides God.

وَ إِنْ تَعُدِلُ كُلُّ عَدُلِ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا آثَا

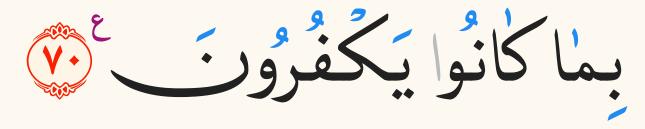
و اگر هر چه (برای آسایش خود از عذاب) فدا دهد از او نپذیرند. Even if he were to proffer every alternative, such would not be accepted

اُولْئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا دُ

آنها همان کسانی هستند که عاقبت به کیفر اعمالشان به هلاکت میرسند from him. Those who let themselves act recklessly concerning

لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَ عَذَابُ ٱلْبُمُ

و به کیفر کفرشان شرابی از حمیم جهنم what they have earned must drink boiling water and suffer painful

و عذابی دردناک دارند. (۷۰) torment because of how they have disbelieved. (70)

قُلُ أندُعُوا مِن دُونِ اللهِ

بگو: آیا ما خدا را رها کرده و چیزی را (مانند بتان) SAY: "Should we appeal to something that can neither benefit

که هیچ قادر به نفع و ضرر ما نباشد به خدایی بخوانیم nor harm us, instead of to God?

وَ نُرِدُ عَلَى اعْقابِنا

و بعد از آنکه خدا ما را هدایت نمود Shall we turn on our heels

باز به خوی جاهلیت برگردانده شویم؟! now that God has guided us,

كَالَّذِي اسْتَهُوتَهُ الشَّيَاطِينُ

مانند کسی که فریب و اغوای شیطان bewildered like someone whom the devils

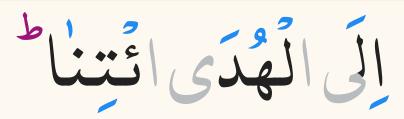

او را در زمین سرگردان ساخته است have enticed away on earth,

در حالی که او را یارانی است که او را while his companions are calling him to guidance:

به راه راست می خوانند که نزد ما بیا! "Come to us!?"

قُلُ إِنْ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى

بگو: هدایت خدا به حقیقت هدایت است

SAY: "God's guidance means [real] guidance. We have been ordered

و ما مأموريم كه تسليم فرمان خداى جهانيان باشيم. (٧١) to commit ourselves peacefully to the Lord of the Universe. (71) 🍐

وَ أَنَ أَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَ اتَّقُوهُ

و نماز به پا دارید و از خدا بترسید 'Keep up prayer and heed Him!'

و اوست که به سوی او محشور می شوید. (۷۲)

He is the One before Whom you will (all) be summoned. (72)

وَ هُو النَّذِي خُلُقَ السَّمٰوَاتِ

و اوست خدایی که آسمانها و زمین را He is the One Who really created

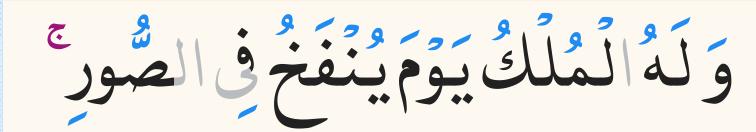

به حق آفرید Heaven and Earth.

6

وَ يَوْمَ يَقُولُ كُنَّ فَيَكُونَ قُولُهُ الْحُقَّ الْحُقَّ

و روزی که بگوید: موجود باش، آن چیز بی درنگ موجود خواهد شد. سخن او Any day He says: 'Be!'; then it is! "His speech [means] the Truth

حق است و پادشاهی و فرمان عالم، روزی که در صور بدمند تنها با اوست and He will hold control on the day when the Trumpet is sounded.

78.

عالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ

و دانای نهان و آشکار است Knowing the Unseen and Visible,

و هم او به تدبیر خلق دانا و (بر همه چیز) آگاه است. (۷۳) He is Wise, Informed." (73)

«وَإِذْ قَالَ إِبْرُهِمْ لِأَبِيهِ ءَازَرَ «وَإِذْ قَالَ إِبْرُهِمْ لِأَبِيهِ ءَازَرَ

و (یاد کن) وقتی که ابراهیم به پدرش آزر (عمو و مربیش بود) گفت: Thus Abraham said to his father Azar:

آیا بتها را به خدایی اختیار کردهای؟! "Do you accept idols as gods?

من تو و پیروانت را I see you and your folk are

در گمراهی آشکار می بینم. (۷۴) in obvious error." (74)

و این چنین ما به ابراهیم ملکوت Therefore We showed Abraham

و باطن آسمانها و زمین را ارائه دادیم (تا یکتایی پروردگارش را دریابد) sovereignty over Heaven and Earth

و تا به مقام اهل یقین رسد. (۷۵) so he might feel reassured. (75)

پس چون شب بر او نمودار شد ستارهٔ درخشانی دید، When night descended on him, he saw a star.

قال هذا رَبي

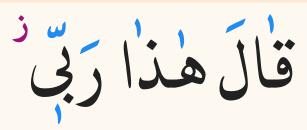
گفت: این پروردگار من است. چون آن ستاره غروب کرد گفت: من چیزهای He said: "Will this be my lord?

غروب کردنی و ناپدید شدنی را دوست ندارم (به خدایی نخواهم گرفت). (۷۶) So when it set, he said: "I do not like setting things." (76)

فَلَمًّا رَءًا النَّقَمَرَ بْازِغًا

پس چون ماه تابان را دید So then as he saw the moon rising,

گفت: این خدای من است. |said: "Will this be my lord?

he said: "Will this be my lord?";

فَلَمَّا افَلَ قَالَ لَئِنَ لَمْ يَهُدِنِي رَبِّي

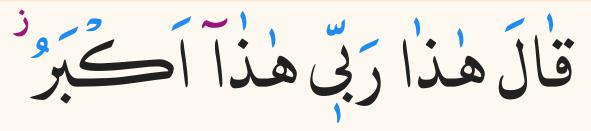
وقتی آن هم ناپدید گردید گفت: اگر خدای من مرا هدایت نکند and when it set, he said: "If my Lord did not guide me,

همانا من از گمراهانم. (۷۷) I would be a member of the lost folk." (77)

فَلَمَّا رَءَا الشَّمْسَ بَازِغَةً

پس چون خورشید درخشان را دید So when he saw the sun rising (again),

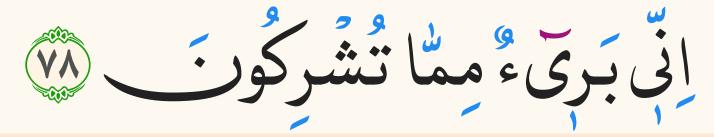

گفت: این است خدای من، این بزرگتر است. he said: "Will this be my lord?

فَلَمَّا آفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ

چون آن هم ناپدید گردید گفت: ای قوم من، This is [even] greater." As it set, he said: "My people,

من از آنچه شما شریک خدا قرار می دهید بیزارم. (۷۸) | I am innocent of what you associate [with God]! (78)

اني وَجُهَتُ وَجُهِيَ لِلَّذِي

من با ایمان خالص روی به سوی خدایی آوردم I have turned my face enquiringly to Him

فَطَرَ السَّمُواتِ وَ الْأَرْضَ حَنِيفًا فَ

که آفرینندهٔ آسمانها و زمین است Who originated Heaven and Earth.

و من هرگز از مشرکان نیستم. (۷۹) I am no associator." (79)

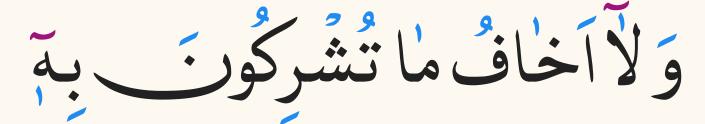

قوم ابراهیم با او در مقام خصومت و احتجاج برآمدند، His people argued with him.

قَالَ انْحَاجُونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدُنِ

گفت: آیا با من دربارهٔ خدا محاجّه میکنید؟ و حال آنکه خدا مرا هدایت کرده He said: "Are you arguing with me concerning God, while He has

و هیچ از آنچه شما شریک خدا می خوانید بیمی ندارم guided me? I do not fear what you associate with Him,

الآان يشاء ربي شيعًا ط

مگر آنکه خدا بر من چیزی بخواهد، unless my Lord should wish for something else.

پروردگار من علمش به همهٔ موجودات محیط است، My Lord comprises everything in knowledge.

آیا متذکر نمی شوید؟! (۸۰) Will you not be reminded? (80)

و من چگونه از آنچه شما شریک خدا قرار می دهید بترسم How should I fear what you associate [with Him]

در حالی که شما از شرک آوردن به خدا نمی ترسید while you do not fear having associated something with God

ما لَمْ يُنْزِلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطانًا عُ

با آنکه هیچ برهان و حجتی را بر آن شرک بر شما نازل نکرده است؟! for which He has not sent you down any authority?

فَأَى الْفَرِيقَيْنِ أَحَقَّ بِالْأَمْنِ

آیا کدام یک از ما دو گروه به ایمنی سزاوارتریم Which of either group deserves more security,

اگر شما فهم سخن میکنید؟! (۸۱) if you know anything? (81)

آلْذِيرِ عَامَنُوا

آنان که ایمان آورده Those who believe

و ایمان خود را به ستمی نیالودند and do not cloak their faith in wrongdoing

ایمنی آنها راست will feel more secure

و هم آنها حقیقتاً هدایت یافتهاند. (۸۲) and will be [better] guided." (82)

و تلك حجتنا

این است حجّتی که Such was Our argument

اتَيْنَاهَا إِبْرَهِم عَلَى قَوْمِهُ

ما ابراهیم را بر قومش دادیم. which We furnished Abraham with against his folk:

نْرُفْعُ دُرَجَاتٍ مُرنَّ نَشَاءُ الْمُ

ما هر که را بخواهیم به درجات رفیع بالا می بریم، We raise anyone We wish to in rank.

که خدای تو به نظام و صلاح عالمیان آگاه و داناست. (۸۳) Your Lord is Wise, Aware. (83)

و ما به ابراهیم، اسحاق و یعقوب را عطا کردیم We bestowed Isaac and Jacob on him;

كُلاَّ هَدَيْنَا ۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبُلُ

و همه را به راه راست بداشتیم و نوح را پیش از ابراهیم each We guided. Noah We had guided before,

وَ مِنْ ذَرِيتُهُ دَاوُودَ وَ سُلَبَمِنَ

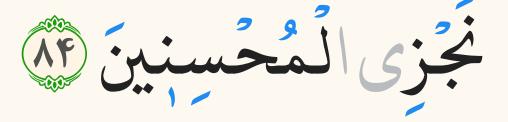
و فرزندانش داود و سلیمان and from his offspring [came] David, Solomon,

وَ أَبُوبَ وَ بُوسُفَ وَ مُوسَىٰ وَ هُرُونَ

و ایوب و یوسف و موسی و هارون را هدایت نمودیم Job, Joseph, Moses and Aaron;

و كذلك

و این چنین thus

نیکوکاران را پاداش می دهیم. (۸۴) We reward those who act kindly. (84)

وَ زُكْرِيًّا وَ يَجْنِي وَ عِيسَى وَ النَّاسَ ذَ

و هم زکریّا و یحیی و عیسی و الیاس را (هدایت کردیم) Zachariah, John, Jesus and Elijah

که همه از نیکوکارانند. (۸۵) were all honorable men. (85)

و اسمعیل و الیسع و یونس و لوطا

و نیز اسماعیل و یسع و یونس و لوط را (هدایت کردیم) and Ishmael, Elisha, Jonah and Lot;

و ما همهٔ آن پیغمبران را بر عالمیان شرافت و برتری دادیم. (۸۶) each We preferred over [everybody else in] the Universe. (86)

و نیز برخی از پدران We picked out some of their forefathers,

و فرزندان و برادران آنها را فضیلت داده their offspring and their brethren,

وَ اجْتَبِينَاهُمْ وَ هَدَيْنَاهُمْ

و آنان را بر دیگران برگزیدیم and guided them to

و به راه راست هدایت نمودیم. (۸۷) a Straight Road. (87)

ذلك هُدى الله يهدى به

این است راهنمایی خدا که به آن Such is God's guidance: He thereby guides

هریک از بندگانش را بخواهد هدایت میکند، any of His servants He may wish.

وَ لَوْ اَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ

و اگر به خدا شرک می آوردند If they had associated [others with Him], whatever they were doing

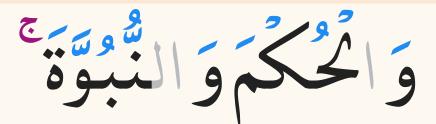

اعمال آنها نابود می شد. (۸۸) would have collapsed on them. (88)

اُولْئِكَ النَّذِينَ ءَا تَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ

آنها کسانی بودند که ما به آنها کتاب Those are the ones to whom We have given the Book,

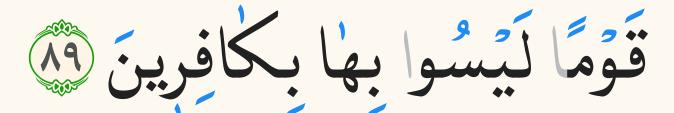

و فرمان و مقام نبوّت عطا کردیم، along with discretion and prophethood;

فَإِنْ يَكُفُرُ بِهَا هَوُلاءِ فَقَدُ وَكُلْنَا بِهَا

پس اگر این قوم به اینها کافر شوند ما قومی را که هرگز کافر نشوند (مانند if such men should disbelieve in it, then We will entrust it

علی و شیعیانش که در دل و جان ایمان دارند) بدینها برگمارده ایم. (۸۹) to a folk who will not disbelieve in it. (89) آنها کسانی بودند که خدا خود آنها را هدایت نمود، Such are the ones whom God has guided,

تو نیز از راه آنها پیروی نما، so copy their guidance.

قُلُ لا اسْعَلْحُمْ عَلَيْهِ اجْرًا فَ

و (امت را) بگو که من مزد رسالت از شما نمی خواهم، این نیست SAY: "I do not ask you any fee for it;

جزیاد آوری و پندی برای اهل عالم (که به یاد خدا متذکر شوند). (۹۰) it is only a Reminder to [everybody in] the Universe!" (90) وَ مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهَ إِذْ قَالُوا

و آنها خدا را آن گونه که باید، نشناختند که گفتند: They do not value God the way He should be valued when they say:

ما آنزل الله على بشرمن شيء ط

خدا بر هیچ کس از بشر کتابی نفرستاده. "God has not sent down anything to a human being." قُلُ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابِ النَّذِي

بگو: کتاب توراتی را که موسی آورد SAY: "Who sent down the Book which

جاء به مُوسى نورًا وَ هُدًى لِلنَّاسِ

و در آن نور (علم) و هدایت خلق بود چه کسی بر او فرستاد Moses came with, as Light and guidance for mankind?

تَجُعُلُونَهُ وَقُراطِيسَ تُبُدُونَهُا

که شما آیات آن را در اوراق نگاشته، بعضی را آشکار مینمایید You publish it on (separate) sheets to show it around,

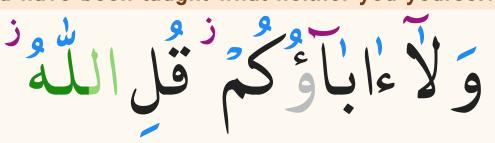

و بسیاری را پنهان می دارید while you (also) hide a great deal [of it].

وَ عُلِّمُةُ مَا لَمُ تَعُلَمُوا اَنْتُمْ

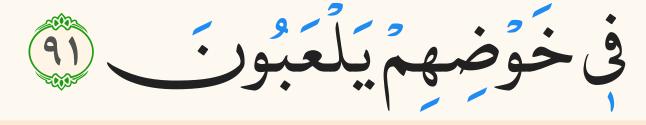
و آنچه را شما و پدرانتان نمی دانستید You have been taught what neither you yourselves

به شما آموختند؟ بگو: خداست (که رسول و کتاب فرستد)، ";"nor your forefathers ever knew." SAY: "God [has sent it

سپس آنها را بگذار then leave them

تا به بازیچهٔ خود فرو روند. (۹۱) toying away with their speculation. (91)

وَ هٰذَا كِتَابُ انْزَلْنَاهُ مُبَارَكُ

و این (قرآن) کتابی است که ما فرستادیم با خیر و برکت بسیار و گواه صدق This is a blessed Book We have sent down

٠. ٣

و تا خلق را از اهل مکه so you may warn the Mother of Towns

و هر که به اطراف آن است بیم دهی. and anyone around her.

وَالَّذِينَ يُؤُمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤُمِنُونَ بِهِ

و آنان که به آخرت ایمان آوردند به این کتاب نیز ایمان خواهند آورد Those who believe in the Hereafter believe in it

و آنها (اوقات) نمازشان را محافظت می نمایند. (۹۲) and attend to their prayer. (92)

و کیست

Yet who is more in the wrong than someone

ستمکارتر از آن که بر خدا دروغی بندد who invents a lie about God?

اَوْ قَالَ اُوحِى إِلَى وَ لَمْ يُوحَ اِلْيُهِ شَيْءً

و یا وحی به او نرسیده گوید: به من وحی می رسد،

Or says: "Something has been revealed to me...", while nothing has been revealed

وَ مَنْ قَالَ سَأْنُولُ مِثْلَ مَا آنُولَ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الل

و نیز گوید: من هم محققاً مانند آن (کتاب) که خدا فرستاده خواهم آورد. *"to him; and who says: "I shall send down the same as God has sent down!"

وَ لَوْ تَرْى إِذِ الظَّالِمُونَ

و اگر (فضاحت و سختی حال) ستمکاران را ببینی If you could only see when wrongdoers

آن گاه که در سکرات موت گرفتار می شوند! are in their death throes

وَ الْمَلَائِكَةُ بِالسِطُوا اَيْدِيهِمُ

و فرشتگان (برای قبض روح آنها) دست (قهر و قدرت) بر آورند and the angels stretch forth their hands:

و گویند: جان از تن به در کنید،
"Away with your souls!

ٱلْيَوْمَ نَجُزُونَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ

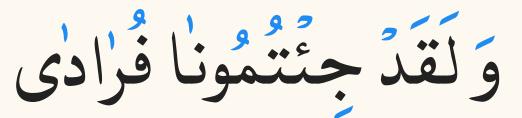
امروز کیفر عذاب و خواری میکشید Today you are awarded the torment of shame because

چون بر خدا سخن به ناحق می گفتید you have been saying something that is not true about God.

و از $(\sim \sim \sim)$ آیات او گردنکشی و تکبّر می نمودید. (۹۳) You have acted too proud for His signs." (93)

و محققاً شما یکایک به سوی ما باز آمدید You have (all) come to Us individually,

كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

آن گونه که اول بار شما را بیافریدیم now, just as We created you in the first place.

وَ تَرَكُمُ مَا خُولْنَاكُمُ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ

و آنچه را که (از مال و جاه) به شما داده بودیم همه را پشت سر وانهادید You have left behind what We conferred on you, وَ مَا نَرِى مَعَكُمُ شَفَعًاءً كُمُ الَّذِينَ

و آن شفیعان را که به خیال باطل nor do We see your intercessors alongside you

شریک ما، در خود می پنداشتید با شما نمی بینیم! whom you claimed were associated with you.

همانا میان شما و آنان جدایی افتاد They have been cut off from you,

و آنچه (شفیع خود) می پنداشتید از دست شما رفت. (۹۴) and what you have been claiming has merely led you astray!" (94) 🍐

﴿ إِنَّ اللَّهُ فَالِقُ الْحُبِّ وَ النَّوٰى اللَّهُ فَالِقُ الْحُبِّ وَ النَّوٰى

خداست که (در جوف زمین) دانه و هسته را می شکافد، God is the One Who splits the seed and kernel,

زنده را از مرده He brings the living from the dead,

وَ مُخْرِجُ الْمُنِّتِ مِنَ الْحُيِّ

و مرده را از زنده پدید می آرد، آن (که چنین تواند کرد) خداست، پس به کجا and is the One Who brings the dead from the living.

گردانیده می شوید (و نسبت خدایی را به آنان که نتوانند می دهید)؟ (۹۵)

Such is God; yet still you shrug Him off! (95)

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ النَّبُلُ سَكُنًّا

خداست شکافندهٔ پرده صبحگاهان، و شب را برای آسایش (خلق) مقرّر داشته Kindler of morn, He grants night for repose,

وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ حُسَبًانًا عُ

و خورشید و ماه را به نظمی معین (او به گردش) درآورده، and the sun and moon for telling time.

این تقدیر خدای مقتدر داناست. (۹۶) Such is the measure of the Powerful, the Aware! (96)

و نیز اوست که چراغ ستارگان را He is the One Who has placed the stars

لِتَهْتُدُوا بِهَا

برای رهیابی شما to guide you

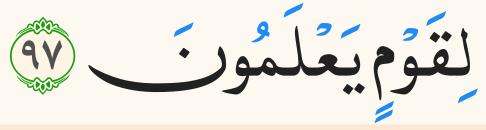

در تاریکیهای بیابان و دریا قرار داده است. through darkness on land and at sea.

همانا ما آیات خود را We have spelled out signs

برای مردم دانا به تفصیل بیان کردیم. (۹۷) for people who know! (97)

وَ هُوَ النَّذِي انْشَاكُمْ مِنْ نَفْسِ

و هم اوست خدایی که همهٔ شما را از یک تن It is he Who has reproduced you from a single soul, and [granted you]

واحدة فمستقر ومستودع

در آرامگاه (رحم) و ودیعتگاه (صلب) بیافرید. a settlement [on earth] and a resting place [after death].

ما نیکو آیات خود را برای اهل بصیرت We have spelled out signs

مفصل بیان نمودیم. (۹۸) for people who understand. (98)

وَ هُوَ النَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

و هم اوست خدایی که از آسمان آبی فرو بارید It is He Who sends down water from the sky.

پس هر نبات را بدان رویاندیم Thus We bring forth plants of everytype with it;

44.

فأخرجنا منه خضرًا

و سبزه ها را از زمین برون آوردیم We produce green vegetation from it.

و از آن سبزه ها دانه هایی که بر روی هم چیده شده بیرون آریم We produce grain from it piled tight packed on one another,

وَ مِنَ النَّخُلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنُوانُ دَانِيَةً

و از شکوفهٔ نخل، خوشههایی است به هم پیوسته، and from the datepalm, clusters close at hand produced from its

و باغهای انگور و زیتون pollen, as well as orchards full of grapes, olives

وَ الرَّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَ غَيْرَ مُتَشَابِهِ لَا

و انارکه برخی شبیه و برخی نامشابه به هم است (خلق کنیم)، and pomegranates, which are so similar and yet dissimilar.

وأنظروا إلى ثمرة إذا آثمر وينعة

شما در آن باغها هنگامی که میوهٔ آن پدید آید و برسد (با چشم تعقل) بنگرید، ک Look at their fruit as He causes it to grow and ripen.

که در آن آیات و نشانه هایی (از قدرت خدا) In that are signs

برای اهل ایمان هویداست. (۹۹) for folk who believe. (99)

وَ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكًاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ

وگروهی از کافران اهریمنان را شریک خدا شمردند در حالی که آنها آفریدهٔ خدا هستند They have set up sprites as associates with God, even though He created them! They

وَخُرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَ بَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ

وگروهی (عزیرومسیح و فرشتگان را) از روی نادانی پسران و دخترانی برای او تراشیدند، have even dared to impute sons and daughters to Him without having any knowledge.

سُبُحانه و تعالى

در صورتی که او از همهٔ این نسبتها Glory be to Him; Exalted is He over

برتر و منزه است. (۱۰۰) whatever they describe! (100)

بَدِيعُ السَّمُوٰاتِ وَ الْأَرْضِ الْيَ يَكُونُ الْمُ

اوست پدید آرندهٔ آسمانها و زمین، چگونه وی را Deviser of Heaven and Earth! How can

لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنَّ لَهُ وَالْحَبَةُ

فرزندی تواند بود در حالی که او را جفتی نیست؟! He have a son while He has no consort?

وَ خَلْقَ كُلُّ شَيْءٍ

و او همه چیز را آفریده He created everything

و به همه چیز داناست. (۱۰۱) and is Aware of everything! (101)

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّ حُمَّ لا إِلٰهُ وَلا هُو زُنَّا

این است (وصف) پروردگار شما، که جز او هیچ خدایی نیست، Such is God, your Lord; there is no deity except Him,

آفرینندهٔ هر چیز است، پس او را پرستش کنید، the Creator of everything so serve Him.

وَ هُوَ عَلَىٰ

و او نگهبان He is

همهٔ موجودات است. (۱۰۲) a Trustee for everything! (102)

لا تُدرِكُهُ الْابْصَارُ وَهُوَ يُدُرِكُ الْابْصَارُ

او را هیچ چشمی درک ننماید و او همهٔ بینندگان را مشاهده میکند No powers of vision can comprehend Him, while He comprehends

و او لطیف و نامرئی و (به همه چیز خلق) آگاه است. (۱۰۳) [all] vision; He is the Subtle, the Informed. (103) قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ

آیات الہی وکتب آسمانی که سبب بصیرت شماست البته از طرف پروردگارتان آمد،

Insights have come to you from your Lord; anyone who observes [them] does

اَبْصَرَ فَلْنَفْسِهُ وَ مَنْ عَمِى فَعَلَيْهَا "

پس هرکس بصیرت یافت خود به سعادت رسید و هرکس که کوربماند خود در زیان افتاد، so for his own sake, while anyone who acts blindly has himself to blame.

و من نگهبان شما نیستم. (۱۰۴) I am not [set up as] any guardian over you. (104)

و این چنین ما آیات قرآن را به انواع گوناگون بیان کنیم (تا وسیلهٔ هدایت شود)

Thus we spell out signs

وَ لِيَقُولُوا دَرَسَتَ

ولى عاقبت كافران نادان گويند: تو (اينها را) به درس آموختهاى! so they will say: "You have been studying!";

و تا آن را برای اهل دانش بیان کنیم. (۱۰۵) and so We may explain it to folk who know. (105) 444

إَنَّ إِمَّا أُوحِى إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ

ای پیغمبر هر چه از خدا به تو وحی شد از آن پیروی کن، Follow whatever has been revealed to you by your Lord;

که خدایی جز آن ذات یکتا نیست there is no deity except Him.

440

و از مشرکان روی بگردان. (۱۰۶) Avoid anyone who associates [others with God]. (106)

و اگر خدا می خواست آنها شرک نمی آوردند،

If God had so wished, they would not have associated [anything with Him]

وَ مَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا فَ

و ما تو را نگهبان ایشان نکردیم We have not set you up as a guardian over them,

و تو وکیل آنها نیستی. (۱۰۷) nor are you an administrator for them. (107)

وَ لا تُسبُوا الَّذِينَ

و (شما مؤمنان) به آنچه مشرکان Do not insult those

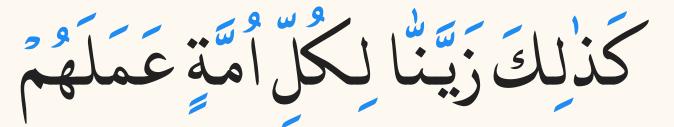

غیر از خدا می خوانند دشنام ندهید they appeal to instead of to God,

فَيَسُبُوا اللَّهُ عَدُوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا أَنْ فَيُرْعِلُمُ عَلَّمُ اللَّهُ عَدُوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا أ

تا مبادا آنها از روی ظلم و جهالت خدا را دشنام دهند. lest they insult God as an enemy without even realizing it.

این چنین ما عمل هر قومی را در نظرشان زینت داده ایم، Thus We have made their action seem attractive to every nation; 🍐

سپس بازگشت آنها به سوی پروردگارشان است then their return shall be to their Lord,

و خدا آنان را به کردارشان آگاه می گرداند. (۱۰۸) so He may notify them about how they have been acting. (108) 44.

وَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ

و به خدا به سخت ترین سوگندهای خود قسم یاد کردند They swear by God with their stiffest oaths that

که البته اگر آیتی بیاید ایمان آرند. if a sign were given them, they would believe in it.

قُلُ إِنَّمَا الَّايَاتُ عِنْدَ اللَّهِ فَلَ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ

بگو: آیات از طرف خداست، و شما مؤمنان چه می دانید؟

SAY: "Signs belong only to God."

(و چگونه به گفتهٔ این کافران مطمئن میشوید؟ What will make you perceive that even

آنها همان مردم معاندند که) اگر آیتی هم آید هرگز ایمان نمی آورند. (۱۰۹) when they are given them, they will still not believe? (109)

و ما دل و دیدهٔ اینان را We upset their vital organs and their eyesight

كَمَا لَمُ يُؤُمِنُوا بِهَ أَوَّلَ مَرَّةٍ

چنان که اول بار ایمان نیاوردند اکنون نیز از ایمان بگردانیم و آنها را since they did not believe it in the first place.

به حال طغیان و سرکشی واگذاریم تا در ورطهٔ ضلالت فرومانند. (۱۱۰) We will leave them groping along in their arrogance. (110)

easy.reading.quran

negaresh.asan negareshasanpub 🥏

www.negaresh-asan.ir